

Profesní organizace všeobecných sester v České republice a zahraničí

Bakalářská práce

Studijní program:

B5341 Ošetrovatelství

Studijní obor:

Všeobecná sestra

Autor práce:

Olga Poplavská

Vedoucí práce:

Mgr. Kateřina Prstková

Fakulta zdravotnických studií

Zadání bakalářské práce

Profesní organizace všeobecných sester v České republice a zahraničí

Jméno a příjmení: **Olga Poplavská**
Osobní číslo: D19000154
Studijní program: B5341 Ošetrovatelství
Studijní obor: Všeobecná sestra
Zadávací katedra: Fakulta zdravotnických studií
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

Cíle práce:

1. Popsat historii profesních organizací zastupujících všeobecné sestry v České republice.
2. Popsat současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v České republice.
3. Popsat současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v zahraničí (Rusko).

Teoretická východiska (včetně výstupu z kvalifikační práce):

Profesní organizace všeobecných sester jsou součástí moderního ošetrovatelství zajišťující jistotu pracovníkům dané profese, že jejich zájmy budou hájeny a zastupovány. Sdružuje osoby s obdobnými cíli a prosazuje zájmy nejen všeobecných sester, ale i dalších nelékařských zdravotnických pracovníků (např. porodních asistentek, nutričních terapeutů, fyzioterapeutů atp.). Profesní organizace všeobecných sester reprezentuje obor ošetrovatelství, podporuje rozvoj profese, teoretické a praktické základny oboru.

Výstupem této bakalářské práce bude článek.

Metoda:

Review a syntéza.

Technika práce, vyhodnocení dat:

Analýza a syntéza relevantních zdrojů, studium písemných dokumentů, rešerše.

Místo a čas realizace výzkumu:

Říjen 2020 – březen 2021.

Rozsah práce:

Rozsah bakalářské práce činí 50-70 stran.

Forma zpracování kvalifikační práce:

Tištěná a elektrická.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- ČESKO. 2004. Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 30, s. 91-96. ISSN 2010-2020. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4334>
- ČESKO. 2004. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ. Věstník částky 9 ze září 2004. Metodické opatření – Koncepce ošetřovatelství. In: *Věstník Ministerstva zdravotnictví České Republiky*. Částka 9, s. 2-8. Dostupné také z: https://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3648_1778_11.html
- DI CARA, Veronika. 2018. Sestry z Evropy jednaly z Bruselu o aktuálních problémech v ošetřovatelství. *Florence*. 14(3), 26-27. ISSN 1801-464X.
- EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE. 2013. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (nařízení o systému IMI). In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2013, svazek 56, s. L 132- L 170. ISSN 1977-0626. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2013:354:FULL&from=CS>
- KAZIMOUR, Ivan. 2016. *Historie českého zdravotnictví*. Praha: Martin Koláček – E-knihy jedou. ISBN 978-80-7512-593-4.
- KOFF, Sondra. 2016. *Nursing in the European Union*. New Brunswick (U.S.A.): Transaction. ISBN 978-14-128-6352-0.
- KOPTÍKOVÁ, Jana. 2015. Práce v zahraničí z pohledu české všeobecné sestry. *Florence*. 11(6), 28-29. ISSN 1801-464X.
- KROCOVÁ, Jitka et al. 2018. Postoj sester k profesi a jejich motivace k dalšímu vzdělávání. *Florence*. 14(4), 18-20. ISSN 1801-464X.
- KŘIVKOVÁ, Jana a Stanislava REICHERTOVÁ. 2015. Kompetence sester v Evropské unii. In: *Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice v Motole, s. 180-186. ISBN 978-80-873-4720-1.
- PLEVOVÁ, Ilona et al. 2018. *Ošetřovatelství I*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0888-6.
- STRNADOVÁ, Alice. 2018. Vyšší kompetence sester vyžadují lepší ohodnocení a patřičné vzdělání. *Zdravotnické noviny*. 67(37), 4-5. ISSN 0044-1996.
- ŠOCHMANOVÁ, Martina. 2015. České zdravotnictví a postavení nelékařů. In: *Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice v Motole, s. 7. ISBN 978-80-873-4720-1.
- ŠPIRUDOVÁ, Lenka. 2015. *Doprovázení v ošetřovatelství 2: doprovázení sester sestrami, mentorování, adaptační proces, supervize*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5711-7.
- ZVONÍČKOVÁ, M., H. SVOBODOVÁ a F. VLČEK. 2015. Rozšiřování rolí nelékařských zdravotnických pracovníků v ČR a ve vybraných evropských zemích. In: *Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice, s. 14-18. ISBN 978-80-873-4720-1.

Vedoucí práce:

Mgr. Kateřina Prstková
Fakulta zdravotnických studií

Datum zadání práce:

1. září 2020

Předpokládaný termín odevzdání: 30. června 2021

L.S.

prof. MUDr. Karel Cvachovec, CSc., MBA
děkan

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

8. března 2022

Olga Poplavská

Rozhodnutí o žádosti studenta

Žádost o ponechání zadání a prodloužení termínu odevzdání bakalářské práci.

Jméno a příjmení: **Olga Poplavskaia**

Osobní číslo: **D19000154**

Datum podání žádosti **02.07.2021**

Rozhodnutí děkana ze dne 19.07.2021 :

VYHOVĚL

Odůvodnění

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se může student/ka odvolat ve lhůtě 30 dnů od jeho oznámení. Odvolání se podává děkanovi.

Rozhodnutí rektora ze dne

NEUVEDENO

Odůvodnění:

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Kateřině Prstkové za všestrannou pomoc, množství cenných a inspirativních rad, doporučení, připomínek a zároveň za velkou trpělivost s obdivuhodnou ochotou při konzultacích poskytnutých ke zpracování této práce. Ráda bych poděkovala také své rodině a všem přátelům, kteří mě při vytváření této práce podpořili, a bez jejichž pomoci by nebylo možné práci dokončit.

Anotace v českém jazyce

Jméno a příjmení autora: Olga Poplavská

Instituce: Technická univerzita v Liberci, Fakulta zdravotnických studií

Název práce: Profesní organizace všeobecných sester v České republice a zahraničí

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Prstková

Počet stran: 58

Počet příloh: 1

Rok obhajoby: 2022

Anotace: Bakalářská práce je teoretická a zabývá se profesními organizacemi všeobecných sester nejenom v České republice, ale i v zahraničí.

Profesní organizace všeobecných sester jsou součástí moderního ošetrovatelství zajišťující jistotu pracovníkům dané profese, že jejich zájmy budou hájeny a zastupovány. Sdružuje osoby s obdobnými cíli a prosazuje zájmy nejen všeobecných sester, ale i dalších nelékařských zdravotnických pracovníků (např. porodních asistentek, nutričních terapeutů, fyzioterapeutů atp.). Profesní organizace všeobecných sester reprezentuje obor ošetrovatelství, podporuje rozvoj profese, teoretické a praktické základny oboru.

Hlavní metodou, která byla použita, je studium a analýza písemných pramenů a odborné literatury. Výstupem bakalářské práce je článek připravený k publikaci v odborném periodiku, viz příloha A.

Klíčové slova: ošetrovatelství, historie ošetrovatelství, rozvoj ošetrovatelství, sesterské spolky v Česku, sesterské spolky v Rusku, významné osobnosti ošetrovatelství

Anotace v anglickém jazyce

Name and surname: Olga Poplavská

Institution: Technical University of Liberec, Faculty of Health Studies

Title: Professional nursing organizations in the Czech Republic and abroad

Supervisor: Mgr. Kateřina Prstková

Pages: 58

Appendix: 1

Year: 2022

Annotation: The bachelor thesis is theoretical and deals with professional organizations of nurses, not only in the Czech Republic but also abroad.

The professional organizations of nurses are part of modern nursing. Nursing organizations are providing assurance to the staff of the profession that their interests will be defended and represented. It brings together people with similar goals and promotes the interests not only of nurses, but also of other non-medical health professionals (eg midwives, nutrition therapists, physiotherapists, etc.). The professional organization of nurses represents the field of nursing, supports the development of the profession, the theoretical and practical basis of the field.

The main method that was used is the study and analysis of written sources and professional literature. The output of the bachelor thesis is an article.

Key words: nursing, history of nursing, progress of nursing, professional nursing organization in the Czech Republic, professional nursing organizations in the Russia, nursing personage

Obsah

Obsah	10
Seznam použitých zkratk	12
1. Úvod	13
2. Cíle práce a metodika výzkumu	14
2.1 Cíle práce	14
2.2 Metodika výzkumu	14
3. Vlastní text	15
3.1 Pojem všeobecná sestra	15
3.2 Pojem sesterská profesní organizace	16
3.2.1 Cíle sdružování v sesterských profesních organizacích	17
3.2.2 Důvody vzniku profesních organizací	17
3.2.3 Role profesních organizací v životě všeobecných sester	17
3.3 Mezinárodní sesterské profesní organizace	19
3.3.1 Mezinárodní rada sester (International Council of Nurses)	19
3.3.2 Evropská federace sester	21
3.3.3 Sigma Theta Tau International Honor Society of Nursing	22
3.4 Významné osobnosti v historii světového ošetřovatelství	23
3.5 Historie profesních organizací zastupujících všeobecné sestry v České republice ..	25
3.6 Současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v České republice	28
3.6.1 Problém nedostatku všeobecných sester v ČR	28
3.6.2 Postavení všeobecných sester ve zdravotnictví	29
3.6.3 Česká asociace sester	30
3.6.4 Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester	33
3.6.5 Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů	35
3.6.6 Shrnutí informací o českých sesterských profesních organizacích	37
3.7 Ošetřovatelství v Rusku	38
3.8 Současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v Rusku	40
3.8.1 Ruská asociace sester	40
3.8.2 Asociace sester s vysokoškolským vzděláním	43
3.8.3 Spolek nelékařských profesních organizací	44

3.8.4	Shrnuté informací o sesterských ruských profesních organizace	45
4.	Diskuze	47
5.	Návrh pro praxi	49
6.	Závěr	50
	Seznam použité literatury	52
	Seznam příloh	58

Seznam použitých zkratk

ASVV	Asociace sester s vysokoškolským vzděláním
atp.	a tak podobně
č.	číslo
ČAS	Česká asociace sester
ČR	Česká republika
ČSS	Československá společnost sester
EFN	European Federation of Nurses (Evropská federace sester)
EU	Evropská unie
ICN	International Council of Nurses (Mezinárodní ráda sester)
INR	International Nursing Review
MBA	Master of Business Administration
Mgr.	Magistr
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
např.	například
NCO NZO	Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů
NRZP	Národní registr zdravotnických pracovníků
NZIP	Národní zdravotnický informační portál
PharmDr.	Doktor farmacie
PhDr.	Doktor filozofie
RAS	Ruská asociace sester
SDS	Spolek diplomovaných sester
SNPO	Spolek nelékařských profesních organizací
STTI	Sigma Theta Tau International
SVVS	Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester
tzv.	takzvaně
UZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky

1. Úvod

Ošetřovatelství se zaměřuje na péči o zdraví člověka; zabývá se biologickými, psychologickými a sociálními potřebami nemocného člověka. Snaží se zlepšit zdravotní stav pacienta. Ošetřovatelství je o respektu k životu a lidským právům. Poskytování ošetřovatelské péče nemá žádná omezení ohledně národnosti nebo rasy, náboženství, barvy pleti, věku, pohlaví, politického nebo sociálního postavení (Plevová, 2018).

Ošetřovatelství podle **Koncepce ošetřovatelství** má čtyři cíle: podporu a udržování zdraví, navrácení zdraví, zmírňování utrpení nemocného člověka, zajištění klidného umírání a důstojnou smrt (MZČR, 2004). Poskytováním specializované zdravotní ošetřovatelské péče a splněním cílů ošetřovatelství se zabývají všeobecné sestry.

Tématem bakalářské práce jsou **profesní organizace všeobecných sester v Česku a v zahraničí**, které jsou součástí moderního ošetřovatelství. Je zřejmé, že zdravotní péče je nejdůležitější sociální strukturou v životě jednotlivých osob a jakéhokoli sociálního společenství v podobě státu. Zdravotnictví se formovalo postupně, ale v současné době se rozvíjí značnou rychlostí. Kvůli tomu se pracovní podmínky mění a sestry i jiný nelékařský a lékařský personál je nucen pracovat v nestabilních a občas nekomfortních poměrech. Podstatné inovace budou doprovázet zaměstnance ve všech fázích profesní činnosti, od okamžiku získání vzdělání až po ukončení pracovního poměru. Zavedení nového systému ukládá sestrám další povinnosti, které se projevují zvýšenou osobní odpovědností za kvalitu, znalosti a dovednosti. V těchto podmínkách vzniká potřeba podpory – někoho, kdo bude koordinovat, zastupovat a podporovat zdravotnický personál ve všech fázích. Právě tuto podporu představují profesní organizace všeobecných sester (Plevová, 2018).

Cílem této teoretické práce je popsat historii, která předcházela a vedla ke vzniku sesterských profesních organizací v ČR, také popsat současné organizace v Česku a Rusku, jejich cíle a činnosti.

2. Cíle práce a metodika výzkumu

2.1 Cíle práce

1. Popsat historii profesních organizací zastupujících všeobecné sestry v České republice.
2. Popsat současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v České republice.
3. Popsat současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v zahraničí (Rusko).

V kapitolách 3.1 a 3.2 se definuje pojem všeobecná sestra a profesní organizace, popisuje se funkce a činnosti profesních organizací všeobecných sester. Ve kapitole 3.3 jsou uvedené nejvýznamnější a největší sesterské profesní organizace ve světě. Dále je zde uvedeno, čím se tyto organizace zabývají. Ve kapitole 3.4 jsou uvedené významné osoby v historii ošetřovatelství.

Kapitoly 3.5 a 3.6 se věnují prvnímu a druhému cíli této bakalářské práce – českému ošetřovatelství a jeho rozvoji, historii, vzniku profesních organizací a vlastním sesterským spolkům, které nyní v Česku existují.

Poslední dvě kapitoly 3.7 a 3.8 se zabývají posledním cílem bakalářské práce. Popisují rozvoj ruského ošetřovatelství a současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry.

2.2 Metodika výzkumu

Pro tuto teoretickou práci byly vybrány dvě země – Česká republika a Rusko. Pro dosažení výše uvedených cíle byla použita metoda review, analýzy, syntézy relevantních zdrojů, studium písemných pramenů a odborné literatury. Pro vyhledávání zdrojů byla použita internetová databáze „Medvík“. Práce obsahuje také legislativu, která byla získána z databáze Ministerstva zdravotnictví České republiky.

3. Vlastní text

3.1 Pojem všeobecná sestra

Po založení Červeného kříže v roce 1863, vznikl po celém světě pojem „sestra Červeného kříže“. Jednalo se o pečovatelky, které se staraly o nemocné a pomáhaly chudým. Případně byly také nazývány „sestry milosrdenství“ (Sribnaia, 2017).

Dříve se v Česku používal pojem „**zdravotní sestra**“. Toto pojetí je starší a nyní se oficiálně ve zdravotnictví již nepoužívá. Od roku 2017 byla podle zákona č. 201/2017 Sb., kterým se mění zákon 96/2004 Sb. zavedena řada změn, které ovlivnily i definici pojmu „zdravotní sestra“ (Česko, 2017).

V dnešní době je „**všeobecná sestra**“ odborník, který má vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání, absolvuje specializované kurzy pro zvýšení kvalifikace a neustále se vzdělává ve své profesi (Česko, 2017).

Podle **Nařízení vlády č. 31/2010 Sb.** (novela č. 164/2018 Sb.) zahrnuje profese všeobecná sestra 9 specializací:

1. sestra pro intenzivní péči,
2. sestra pro perioperační péči,
3. dětská sestra pro intenzivní péči,
4. sestra pro péči v interních oborech,
5. sestra pro péči v chirurgických oborech,
6. sestra pro péči v psychiatrii,
7. perfuziolog,
8. sestra pro péči v transfuzní službě,
9. sestra pro domácí a hospicovou péči.

V ČR se také používá pojem „**praktická sestra**“ (dříve „zdravotnický asistent“). Praktická sestra má střední zdravotnické vzdělání nebo absolvovala akreditační kvalifikační kurzy, případně má za sebou 6 semestrů bakalářského studia v oboru ošetřovatelství (Česko, 2017).

Od poloviny 19. století se v ruském jazyce začal široce používat pojem „**sestra milosrdenství**“. Během Ruské občanské války (1917–1922) se objevilo nové označení pro ošetřovatelky, které pomáhaly Rudé armádě – „rudá sestra“.

V roce 1924 byl vládou vydán „Předpis o odborné práci a právech zdravotnických pracovníků“, v kterém byl poprvé používán pojem „**medicínská sestra**“. Nyní se v Rusku používá pojem, který doslovně zní jako „**medicínská sestra**“ nebo zkráceně „**medsestra**“ (медицинская сестра, медсестра) (Chernova, Obuchovec, 2017).

V této bakalářské práci byly použité pojmy „sestra“ a „všeobecná sestra“. Při popisu historie vzniku sesterských profesních organizací byl použit pojem „zdravotní sestra“.

3.2 Pojem sesterská profesní organizace

Profesní organizace sdružuje lidi s určitou odbornou kvalifikací. Profesní organizace všeobecných sester sdružuje odborníky z oblasti ošetřovatelství a prosazuje zájmy nejen sester, ale i dalších nelékařských zdravotnických pracovníků (např. porodních asistentek, nutričních terapeutů, fyzioterapeutů atp.). Plevová (2018, s. 65) ve své knize cituje jednu z nevyznamnějších osob v českém ošetřovatelství – Martu Staňkovu:

“Kvalifikované sestry cítí zpravidla potřebu se sdružovat, diskutovat o svých problémech, vytvářet organizace, které by je zastupovaly při různých významných jednáních a sesterskou profesi veřejně prezentovaly”.

Podle Plevové (2018) jsou **funkcí** tohoto typu profesní organizace:

1. ochrana práv zdravotnického personálu,
2. rozvoj teoretických a praktických podkladů,
3. podpora vědeckého výzkumu,
4. sledování kvality poskytované zdravotnické péče,
5. řešení jiných problémů souvisejících s odbornými činnostmi nelékařských zdravotnických pracovníků.

Z důvodů potřeby vykonávání těchto funkcí začaly v některých zemích postupně vznikat profesní sesterské organizace. Sesterské profesní organizace se mohou účastnit mezinárodních konferencí, vládních jednání i jednání s jinými organizacemi; zabývají se vypracováváním norem, standardů a pravidel, řešením problémů souvisejících s porušováním těchto pravidel a předpisů; připravují programy pro školení a profesní rozvoj

zdravotnických pracovníků; zabývají se certifikací zdravotnického personálu k získání odborné kvalifikace (Plevová, 2018).

3.2.1 Cíle sdružování v sesterských profesních organizacích

Podrazilová (2016) zmiňuje, že existují následující společné cíle pro sdružování osob v podobných profesních organizacích:

1. sdružování osob s podobnými cíli,
2. růst počtu osob v organizaci,
3. prosazení zájmů členů na kompetentních místech,
4. význam pro rozvoj profesí nelékařských zdravotnických pracovníků.

3.2.2 Důvody vzniku profesních organizací

Podrazilová (2016) dále uvádí i důvody vzniku profesních organizací:

1. potřeba sdružovat osoby, které mají společné zájmy a chtějí, aby jejich zájmy byly reprezentovány,
2. potřeba diskuze o problémech, které vznikají během rozvoje profese a vývoje ve společnosti, a o jejich řešení,
3. potřeba zastupování při různých vládních a nevládních jednáních,
4. potřeba prezentace profese.

3.2.3 Role profesních organizací v životě všeobecných sester

Jak již bylo zmíněno výše, sestry i jiný zdravotnický personál potřebují někoho, kdo by je koordinoval v jejich profesi, vyjadřoval a zastupoval zájmy členů organizace. Zdravotnický personál musí cítit spokojenost se svou prací. Špirudová (2015) uvádí, že spokojenost sester s jejich prací je jedním z indikátorů kvality pracovních podmínek. V definici pracovní spokojenosti Špirudová (2015, s. 45) cituje Organa a Batemana: *“Spokojenost s prací je postoj k práci jako k celku a jednotlivým jejím komponentám, jimž jedinec přisuzuje určitou váhu nebo význam”*.

Spokojenost sester je důležitá pro zdravotnický systém každého státu. V řadě zemí je akutní nedostatek zdravotnického personálu. Podle Di Cary (2018) je nedostatek sester problém, který je podmíněn nízkou motivací u mladší populace, náročností pracovních podmínek a nízkými platy zdravotníků. *“Zdá se, že společnost a politici v mnohých zemích EU nechápou přínos sester pro společnost”*, uvádí Di Cara (2018, s. 26). Z toho důvodu probíhají na státní a mezinárodní úrovni různá zasedání, kde problémy sester prezentují sesterské profesní organizace. Například v roce 2018 v Bruselu probíhalo zasedání Evropské federace sester (dále EFN), kde jednaly sestry z Evropy o aktuálních problémech v ošetrovatelství. Jedním z problémů, o kterém se EFN zmínila během jednání, byl právě nízký počet zdravotnických pracovníků v EU. Kromě toho se na konferenci hovořilo o potřebě kvalitně vzdělaných zdravotníků, o platech sester, o rozšíření kompetencí všeobecných sester, o kvalitě péče – tedy o aktuální situaci a problémech ošetrovatelství v evropských zemích (Di Cara, 2018).

Na nedostatek pracovní síly a nutnost změnit finanční ohodnocení zdravotníků upozornila i hlavní sestra ČR Alice Strnadová (2018), která se v roce 2017 zabývala novelizací zákona **č. 96/2004 Sb.**

Strnadová (2018) uvádí, že sestry a nelékařský personál se na ni často obrací s dotazy ohledně získání kvalifikací, výplat a příplatků, právních norem a zákonů, a dokonce i ohledně mezilidských vztahů v práci. Právě těmito tématy se zabývají setkání se zástupci českých profesních organizací nelékařů (Strnadová, 2018). Alice Strnadová souhlasí se vznikem nelékařské komory bez povinného členství. Podle Strnadové (2018, s. 4–5) není 5000 sester, které se sdružují v České asociaci sester, největší odborné profesní organizaci, *“reprezentativní vzorek, abychom si mohli říct, že to je organizace, která má zmapované podněty z terénu”*.

Profesní organizace se snaží pomoci vedoucím pracovníkům. Mají zájem zvýšit motivaci u podřízených, aby zdravotníci chtěli setrvat u své profese, což je důležité pro řešení problému nízkého počtu zdravotníků. Nejlepším faktorem pro motivaci u zdravotníků je mzda, ocenění jejich práce a možnost vykonávat kvalitnější práci (Krocová, 2018).

3.3 Mezinárodní sesterské profesní organizace

Mezinárodní organizace shromažďují sesterské národní organizace různých zemích, vystupují jako zástupci sester na mezinárodních jednáních a pořádají mezinárodní zdravotnické konference. Plevová (2018) uvádí, že mezinárodní organizace mají společné následující cíle:

1. výchova odborně vzdělané sestry, která bude vykonávat svou práci kvalitně, starat se o pacienty a pomáhat jim,
2. rozvoj ošetřovatelství jako oboru s pomocí prováděného výzkumu,
3. obhajoba zájmů sester v mezinárodních institucích a organizacích,
4. podpora členských zemí a pomoc při zvyšování úrovně ošetřovatelské péče.

3.3.1 Mezinárodní rada sester (International Council of Nurses)

Mezinárodní rada sester (dále ICN) jako federativní organizace, vznikla 1. ledna 1899. První prezidentkou se stala **Ethel Gordon Bedford Fenwicková** (Plevová, 2018). Jedná se o první mezinárodní organizaci, která se zabývá ošetřovatelstvím. Organizace v sobě sdružuje 128 zdravotnických profesních organizací různých států a zastupuje více než 16 milionů sester po celém světě (Podrazilová et al, 2016). **Sídlo ICN se nachází v Ženevě ve Švýcarsku**, její prezidentkou je v současné době **Annette Kennedy**. Organizace každoročně pořádá velké množství konferencí, seminářů a zasedání. Mezinárodní rada sester také od roku 1953 vydává časopis „International Nursing Review“ (dále INR). Časopis se zaměřuje na otázky zdravotní politiky související s ošetřovatelstvím. INR je publikován online a v tištěné podobě čtyřikrát ročně v angličtině a je také přeložen do španělštiny a čínštiny (ICN, 2021).

Na začátku 21. století ICN vypracovala pro všeobecné sestry na základě požadavků Evropské unie řadu kompetencí. Práce, kterou může vykonávat sestra, závisí na stupni dosaženého vzdělání a na přítomnosti získané specializace či kvalifikace (Křivková, Richertová, 2015). Kompetence všeobecné sestry můžeme rozdělit do čtyř kategorií: vykonávání práce bez odborného dohledu a bez indikace (edukace pacienta); vykonávání práce pod odborným dohledem všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí (péče

o stomii); vykonávání práce bez odborného dohledu na základě indikace lékaře (podání léků); vykonávání práce pod odborným dohledem lékaře (aplikace nitrožilních krevních derivátů) (Podrazilová et al, 2016).

V roce 2004 Česká republika vstoupila do Evropské unie a profesní kompetence všeobecných sester, vypracované ICN, se rozšířily i na české sestry. Ve stejném roce byl vydán zákon pro splnění požadavku EU. **Zákon č. 96/2004 Sb.**, o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů. Povolání a kompetence všeobecných sester byly legislativně popsány zákonem. (Křivková, Richterová, 2015).

ICN pomáhá národním asociacím všeobecných sester, dává jim doporučení pro rozvoj a zlepšování zdravotnických služeb, praxi sester, udržuje a organizuje komunikaci a spolupráci s dalšími mezinárodními organizacemi, zastupuje praktické a všeobecné sestry na mezinárodní úrovni (Koff, 2016).

a) Cíle Mezinárodní rady sester

Podle Plevové (2018) má ICN čtyři základní cíle:

1. reprezentace oboru ošetrovatelství,
2. rozvoj ošetrovatelské péče po celém světě,
3. popularizace ošetrovatelské profese v dnešní době,
4. ovlivňování zdravotní politiky.

b) Etický kodex ICN:

V roce 1953 přijala Mezinárodní rada sester etický kodex, který je základním dokumentem o etických otázkách v ošetrovatelské praxi po celém světě (Koff, 2016). Kodex obsahuje standardy, pokyny a zásady pro jednání sester s nemocným a jeho rodinou, s kolegy, pro ošetrovatelskou praxi, vzdělávání, zdravotnický management a výzkum v ošetrovatelství. Etický kodex Mezinárodní rady sester obsahuje čtyři hlavní články určující normy etického chování pro zdravotnický personál (Jägerová, 2017):

Sestry a lidé. Všeobecná sestra má zodpovědnost za toho, kdo potřebuje její pomoc a ošetrovatelskou péči. Při poskytování ošetrovatelské péče by se měla sestra zaměřit

na vytvoření prostředí pro pacienta, ve kterém budou jeho práva, zvyky a duchovní přesvědčení respektovány. Proto má všeobecná sestra povinnost dodržovat mlčenlivost o pacientech a jejich osobních údajích.

Sestry a ošetrovatelská praxe. Všeobecná sestra má osobní zodpovědnost za realizaci ošetrovatelské péče v praxi a za stálé zvyšování své kvalifikace. Všeobecná sestra se snaží dělat svou práci na nejvyšší úrovni, z toho důvodu má dělat rozhodnutí pouze v rámci svých kompetencí, vydávat rozkazy a plnit svoje úkoly. Při plnění svých profesních povinností se všeobecná sestra musí neustále chovat tak, aby nebyla narušena důvěra k její profesionalitě (Jägerová, 2017).

Sestry a profese. Všeobecná sestra se má aktivně podílet na rozvoji svých odborných znalostí. Angažovaností v profesní organizaci se všeobecná sestra účastní navrhování a udržování spravedlivých sociálních a ekonomických pracovních podmínek ve zdravotnictví (Jägerová, 2017).

Sestry a spolupracovníci. Všeobecná sestra spolupracuje s dalšími sestrami, lékaři, s jinými nelékařskými zdravotníky a s profesionály v dalších oblastech. Správná spolupráce a komunikace je nezbytná pro bezpečnost pacienta při poskytování zdravotnické péče a v případě ohrožení života (Jägerová, 2017).

3.3.2 Evropská federace sester

Evropská federace sester (dále EFN) byla založena v roce 1971, tehdy ještě jako Rada sester EU. Teprve v roce 2004 byl název změněn na Evropskou federaci sester (Plevová, 2018). **Federace se nachází v Belgii, v Bruselu** (Podrazilová et al, 2016). Členy EFN jsou národní sesterské profesní organizace ze zemí Evropské unie. Na svých internetových stránkách Evropská federace sester uvádí, že reprezentuje víc než 1 milion sester i jiných nelékařských zdravotnických pracovníků a je nezávislým hlasem ošetrovatelství a podporou pro toto povolání (EFN, 2021). První prezidentkou Evropské federace sester byla **Marie-Paul Florin** (Francie), od roku 2017 je prezidentkou EFN **Elizabeth Adams** (Irsko) (Podrazilová et al, 2016).

EFN vydává reference pro ošetrovatelství, které se týkají kvalifikační přípravy všeobecných sester členských států pro umožnění volného pohybu pracovní síly (Plevová,

2018). Evropská federace sester upozorňuje na důležitost vysokoškolského vzdělání u všeobecných sester, což by mělo udržovat počet zdravotnických odborníků a zapojovat do této profese mladé lidi. EFN poukazuje na nutnost vysoce kvalifikovaných zdravotníků, což bude základem zdravotnického systému a povede k poskytování kvalitní ošetrovatelské péče (Raeve, 2016).

Cíle Evropské federace sester:

Podle Plevové (2018) má EFN několik cílů:

1. podpora a ochrana sester a jiných pracovníků s ošetrovatelským povoláním prostřednictvím Evropské unie,
2. věnování pozornosti aktuální evropské spolupráci,
3. řešení problémů a požadavků sester v rámci Evropské unie,
4. dosažení vysoké úrovně vzdělání sester.

3.3.3 Sigma Theta Tau International Honor Society of Nursing

V roce 1922 šest studentek univerzity „University Training School for Nurses“ (nyní „Indiana University School of Nursing“) založilo sdružení Sigma Theta Tau v Indianapolis v Indianě (dále STTI). V dnešní době se sídlo STTI **nachází v americkém Indianapolisu**, prezidentkou je **Beth Baldwin Tiggesová**. Sigma Theta Tau International je po ICN druhou největší mezinárodní organizací sester, která sdružuje více než 135 000 členů a více než 100 zemí. Kolem 540 poboček této organizace je umístěno na více než 700 vysokých školách po celém světě: ve Spojených státech amerických, Kanadě, Číně, Jižní Koreji, Portugalsku atp. (STTI, 2021).

Po vytvoření profesní organizace se členové STTI rozhodli pro vytvoření fondu pro ošetrovatelský výzkum, který má dle názoru STTI pozitivní vliv na mezinárodní status zdravotní organizace sester. Proto v roce 1936 organizace financovala první výzkumný grant pro ošetrovatelství ve Spojených státech amerických. Nyní profesní organizace z Indianapolisu každoročně přiděluje více než 600 000 \$ na ošetrovatelský výzkum po celém světě. STTI na mezinárodní úrovni každoročně sponzoruje nebo spolufinancuje více než 250 vzdělávacích programů zaměřených na výzkum. Sdružení také každý rok pořádá konference

výzkumu v ošetrovatelství, kde se konzultují výsledky posledních bádání v oblasti ošetrovatelství (STTI, 2021).

Jedním z významných příspěvků k rozvoji ošetrovatelství je vytvoření Mezinárodní sesterské knihovny. Jedinečnou součástí knihovny je internetová databáze s údaji o více než 30 000 studiích z různých konferencí po celém světě. Databáze je volně přístupná (STTI, 2021).

Cíle Sigma Theta Tau International

Na svých internetových stránkách STTI uvádí cíle pro svou organizace (STTI, 2021):

1. rozvoj ošetrovatelské profese prostřednictvím vzdělávání a ošetrovatelského výzkumu,
2. podpora vzdělávání a profesního rozvoje všeobecných sester,
3. financování stipendií a grantů,
4. globální rozvoj mezinárodních vztahů pro rozšíření ošetrovatelského výzkumu,
5. poskytování zdrojů k rozvoji vedoucích sester.

3.4 Významné osobnosti v historii světového ošetrovatelství

Významnou osobou, která měla obrovský vliv na rozvoj ošetrovatelství, je **Florence Nightingalová** (1820–1910). Během krymské války, která začala v roce 1854, Florence Nightingalová a dalších 38 sester pomáhalo ve Scutarské vojenské nemocnici, kde se nacházelo kolem 2500 pacientů. Hygienické podmínky pro nemocné byly velmi špatné, což způsobovalo vysoký počet pacientů s infekcí a následkem toho bylo velké množství úmrtí. Během práce ve vojenské nemocnici se Nightingalová zaměřila na problém špinavého prostředí a nedodržování hygienických pravidel. Kromě toho, že zdravotní sestry dbaly na úklid a hygienické zásady, vedly také záznamy o poskytování ošetrovatelské péče ve válečných podmínkách – o průběhů onemocnění, o ránách a jejich hojení, o počtech úmrtí. Zdravotní sestry zastupovaly i práva pacientů a navrhovaly změny pro zlepšení nemocničního prostředí pro pohodlí pacientů (Plevová, 2018).

Později Florence Nightingalová provedla kvantitativní výzkum o důležitosti dodržování hygienických zásad při ošetrovatelském procesu, který podpořila statistikou získanou

ve Scutarské vojenské nemocnici během krymské války, zejména matematickými tabulkami a grafy. V roce 1859 na základě provedeného výzkumu, Nightingalová napsala knížku „Zápisky o nemocnicích“ a později kvůli vysokému zájmu o tuto problematiku a velkému množství otázek vydala knihu „Zápisky o ošetřovatelství“ (Plevová, 2018). V roce 1934 ICN společně s Červeným křížem založil „Mezinárodní nadační fond Florence Nightingalové“ („Florence Nightingale International Foundation“), jehož cílem je podpora vzdělávání a zvyšování kvalifikace všeobecných sester po celém světě (Chernova, Obuchovec, 2017).

Během Krymské války velkou pomoc a podporu poskytoval i profesor **Nikolaj Ivanovič Pirogov** (1810–1881). Pirogov zapojil 30 žen jako ošetřovatelky, které poskytovaly potřebnou ošetřovatelskou péči během války (Plevová, 2018).

Další významnou osobou v rozvoji ošetřovatelství je **Jean Henri Dunat** (1828–1910), který se v roce 1901 stal zakladatelem Červeného kříže. Důležitou událostí se stala krvavá bitva u vesnice Solferino v Itálii v roce 1859 – bez pomoci na bojišti zůstaly ležet tisíce raněných vojáků. Dunat, za pomoci obyvatelstva, zachránil životy raněných tím, že organizoval místa pro ošetření vojáků (Plevová, 2018).

Theodor Fliender (1800–1864) se podílel na rozvoji ošetřovatelství v 19. století. V roce 1836 Fliender spolu se svou manželkou založil spolek pro vzdělávání žen v ošetřovatelství. Škola byla tříletá a připravovala ženy pro práci v nemocnici. Po ukončení studia mohly absolventky spolku pečovat o nemocné a vykonávat základní ošetřovatelské postupy včetně podávání léků. Později byl podobný spolek vytvořen při nemocnici v Kaiserswerthu (Plevová, 2018).

Osoby, které byly uvedeny výše, hrají důležitou roli v historii ošetřovatelství. Svoji činností nejen ovlivnily vývoj ošetřovatelství, ale také zlepšily podmínky pro pacienty a zdravotní sestry ve zdravotnictví. Díky jejich činnosti v každém století existoval nějaký spolek, který se sice nedefinoval jako profesní organizace, ale aktivně se zaměřoval na problémy ve zdravotnictví, na jejich řešení a na podporu pacientů a zdravotníků. Existence podobných sdružení velmi pomáhala během válečných období – kromě poskytované ošetřovatelské péče, dostávali nemocní i psychickou podporu, což bylo ve válce velmi žádané.

3.5 Historie profesních organizací zastupujících všeobecné sestry v České republice

První zmínka o českém ošetřovatelství se objevila již v 10. století, kdy začaly vznikat první hospice, ve kterých ženy poskytovaly pomoc nemocným při základních potřebách. Za zakladatelku českého ošetřovatelství je považována **Anežka Přemyslovna** (1211–1282, sestra krále Václava II.). Anežka Přemyslovna založila několik klášterů, v roce 1233 byl otevřen špitál sv. Františka z Assisi, poblíž kterého pak vznikly dva kláštery – mužský a ženský. Se špitálem bylo založeno také bratrstvo, které bylo později uznáno jako řád Křižovníků s červenou hvězdou, pro který Anežka Přemyslovna vypracovala pravidla pro ošetřování chudých a nemocných (Plevová, 2018).

V roce 1620 byla v Praze Na Františku otevřena první nemocnice určená pro mužské pacienty, kde pracovali pouze milosrdní bratři. V roce 1623 začala na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, která byla jednou z prvních čtyř fakult, výuka zaměřená na základy ošetřovatelské péče. **Václav Joachim Vrabec** (1740–1805) byl první, kdo začal přednášet o základních potřebách nemocných (hygiena, strava) a o způsobech uspokojování potřeb pacienta; o podávání léků a o procedurách, které by ošetřovatelé měli umět provádět (Kazimour, 2016).

První, kdo začal přemýšlet o založení vzdělávacího spolku v Českých zemích a o změně situace ve zdravotnictví pro ženy, byla **Marie Riegrová** (1833–1891). Podle Riegrové mohl takový spolek naučit ženy základním věcem v ošetřovatelské péči: úklid a hygienu, šití prádla a základy etiky. Tento spolek s názvem „Ženský výrobní spolek“ založila spisovatelka **Karolína Světlá** (1830–1899) v roce 1871 v Praze. Cílem spolku byla emancipace žen a rozšíření jejich možnosti vzdělávat se a zaopatřit se (Kazimour, 2016).

V roce 1874 vznikla v Praze **první ošetřovatelská škola**. Z důvodu rozvoje zdravotnických služeb vznikla potřeba vzdělaných a profesně vyškolených ošetřovatelek, které by dobře znaly teorii a mohly ji použít v praxi. Česká ošetřovatelská škola zpracovala učební plán a krátkodobé kurzy, na jejichž základě nabízela odbornou a bezplatnou výuku. Další ošetřovatelské školy začaly vznikat i v nemocnicích, kde vzrůstaly požadavky na vzdělané ošetřovatelky. Proto v roce 1916 vznikla Česká škola pro ošetřování nemocných ve Všeobecné nemocnici v Praze. Jednalo se o státní dvouletou školu, jejíž první ředitelkou

byla **Sylva Macharová** (1893–1968). Po absolvování všech předmětů a diplomové zkoušky získaly absolventky titul diplomovaná ošetřovatelka nemocných. V roce 1931 byla škola přejmenovaná na **Českou statní ošetřovatelskou školu v Praze** (Podrazilová et al, 2016).

Ve 20. století se začalo postavení žen ve společnosti radikálně měnit, měnily se i normy pro zdravotnictví a ošetřovatelské vzdělání. Díky podpoře prvního prezidenta **Tomáše Garrigue Masaryka** (1850–1937) a jeho dcery **Alice Masarykové** (1879–1966) se v Česku začalo rozvíjet ošetřovatelství a vznikl Český červený kříž (Kazimour, 2016). Právě A. Masaryková zavedla nový pohled na ošetřovatelskou péči a vypracovala koncepcie teoretické a praktické výuky pro ošetřovatelskou školu v Praze, a to spolu se sestrami ze Spojených států amerických, kde se ošetřovatelství rozvíjelo rychleji (Podrazilová et al, 2016).

V roce 1921 vznikl **Spolek absolventek školy ošetřovatelské**, který založilo devět absolventek ošetřovatelské školy v Praze. Spolek se zabýval zlepšením postavení sester a úpravou sociálních a pracovních podmínek sester. V roce 1928 byl spolek přejmenován na **Spolek diplomovaných sester** (dále SDS). Díky činnosti SDS se u nemocnic začaly stavět ubytovny pro sestry a ošetřovatelky. (Podrazilová et al, 2016).

Spolek diplomovaných sester se zabýval úpravou pracovní doby a dovolených ošetřovatelek, pořádal přednášky a kurzy pro zvýšení kvalifikace. SDS se podílel na vzniku dalších ošetřovatelských škol. Hlavním cílem SDS bylo poskytování vysoce kvalifikované ošetřovatelské péče. Spolek diplomovaných sester se zabýval navazováním spolupráce se zahraničními sesterskými profesními organizacemi. V letech 1933 až 1948 byl SDS členem Mezinárodní rady sester. V roce 1937 SDS začal vydávat **časopis „Diplomovaná sestra“**. Druhá světová válka (1939–1945) zastavila rozvoj ošetřovatelství v Česku: neotevíraly se nové školy, dokonce se školy začaly zavírat, činnost SDS a časopisu byla přerušena. Po skončení války byla činnost Spolku diplomovaných sester obnovena, ale v roce 1948 SDS ztratil členství v Mezinárodní radě sester, a to kvůli sloučení s Revolučním odborovým hnutím. Od roku 1948 se Spolek diplomovaných sester zaměřoval na obhajobu zájmů všech pracujících sester (Podrazilová et al, 2016).

Po válce bylo zřejmé, že je nedostatek ošetřovatelského personálu a společnost potřebuje více kvalifikovaného zdravotnického personálu. Proto byla v roce 1946 otevřena **Vyšší ošetřovatelská škola v Praze** (Kazimour, 2016). Škola se zaměřovala na přípravu učitelek

pro pedagogickou činnost v ošetrovatelských školách, na přípravu vrchních sester, které by řídily ošetrovatelskou péči a na přípravu sester pro terénní péči (Podrazilová et al, 2016).

V letech 1946–1947 začaly po celém Česku vznikat sociální zdravotní školy, které připravovaly studenty pro vykonávání práce ošetrovatelek, dětských sester, porodních asistentek, zdravotních a zubních laborantů. Od 3. ročníku si žáci mohli vybrat zaměření podle svých zájmů. Při zakončení čtyřletého studia museli studenti absolvovat závěrečnou maturitní zkoušku (Kazimour, 2016).

V roce 1948 byly po vzoru Sovětského svazu, na základě nového školského zákona, sloučeny ošetrovatelské a sociální školy, což dopomohlo k otevření Střední odborné zdravotnické školy, která připravovala všechny kategorie tzv. středního zdravotnického personálu (Podrazilova et al, 2016).

V roce 1960 bylo pro rozvoj ošetrovatelství a pro zvýšení kvalifikace zdravotnických nelékařských pracovníků na Filosofické fakultě Karlovy univerzity otevřeno dvouoborové pětileté magisterské studium v kombinované formě (od roku 1980 bylo zahájeno i prezenční studium). Výuka probíhala v oborech „Ošetrovatelství a pedagogika“ a „Ošetrovatelství a psychologie“. Teprve v roce 1992 byl otevřen bakalářský studijní program „Všeobecná zdravotní sestra“ (Podrazilova et al, 2016).

V roce 1973 byla založena nová sesterská profesní organizace, která se nazývala „**Československá společnost sester**“ (dále ČSS), a sdružovala dvě národní sesterské organizace – slovenskou a českou. V roce 1982 získala ČSS členství v ICN (Podrazilová et al, 2016).

Díky vzniku tohoto spolku v Česku odstartovala nová epocha ošetrovatelství. Obor se začal aktivně rozvíjet, dochází k jeho transformaci v oblastech praxe a vzdělávání a ke vzniku nových sesterských profesních organizací. Všeobecné sestry získaly možnost dosáhnout vysokoškolského vzdělání, obhajovat svoje zájmy a příležitost zvýšit prestiž své profese.

3.6 Současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v České republice

Všechny existující profesní organizace všeobecných sester v Česku si kladou cíle, které by měly ovlivnit rozvoj ošetrovatelství a zajistit zdravotníkům jistotu v této profesi. Jeden z hlavních cílů je zlepšení podmínek pro nelékařské zdravotnické pracovníky v nemocnicích. To by mělo pomoci nejenom udržet odborníky v této profesi, ale i zvýšit počty všeobecných sester v Česku. Martina Šochmanová během konference „Cesta k modernímu ošetrovatelství“ (2015, s. 7) zmiňuje, že je velká potřeba nastavení pravidel pro vzdělávání, které by mělo vést k návratu prestiže profese všeobecných sester a vyřešení problému nedostatku zdravotnického personálu.

3.6.1 Problém nedostatku všeobecných sester v ČR

Většina nákladů, které souvisí se zdravotnickou péčí, je spojena s personálem. Zdravotnictví potřebuje vzdělané a zkušené zdravotníky (Zvoníčková, Svobodová, Vlček, 2015). Nelékařští zdravotničtí pracovníci potřebují důvody, aby měli motivaci ve zdravotnictví zůstat. Jeden z nejhlavnějších motivačních faktorů je určitě mzda (Krocová et al, 2018).

Nemalou část zdravotníků víc zajímají možnosti a podmínky v zahraničí, kam se pro zlepšení životních podmínek a pro získání lepších pracovních podmínek stěhují. Například, hodně českých zdravotníků si najde práci v Německu; ruští zdravotníci se stěhují do Evropské unie. Od roku 2015 značně vzrostl počet zdravotníků z Ukrajiny v ČR. Příčinou je vznik vládního projektu, který se nazývá „**Projekt Ukrajina**“. Projekt je zaměřen na ukrajinské specialisty v různých oblastech, včetně všeobecných sester. Cílem je zapojení ukrajinských všeobecných sester do českého zdravotnictví, a tím pomoci se zvýšením počtu zdravotnického personálu v nemocnicích. Při přestěhování poskytují zdravotnická zařízení všeobecným sestřím z Ukrajiny ubytování pro ně i jejich rodiny, lepší podmínky pro práci, důležitým faktorem jsou také lepší platové podmínky než na Ukrajině. Stát poskytuje ukrajinským zdravotníkům možnost naučit se česky na specializovaných kurzech, které jsou zaměřeny na rozvoj komunikačních schopností s pacienty a na studium medicínské

terminologie. Pro možnost zůstat v Česku jako zdravotnický pracovník musí všeobecná sestra složit aprobační zkoušku během prvního roku po nástupu do nemocnice. Podobný projekt připravila i Krajská nemocnice Liberec pro ruské všeobecné sestry. Avšak i s takovými projekty je problém nedostatku nelékařských zdravotnických pracovníků stále aktuální (MZČR, 2021).

Také někteří čeští zdravotníci usilují o lepší možnosti a podmínky a stěhují se do jiných zemí, kde je ošetrovatelství rozvinuté lépe a práce sester je lépe ohodnocena. **Všeobecná sestra Mgr. Jana Koptíková** v roce 2015 napsala článek o svých zkušenostech po přestěhování se do Německa, ve kterém detailně popsala, jak probíhá proces integrace sester ze zahraničí do německého ošetrovatelství. Koptíková také popsala celé ošetrovatelství v Německu a podrobně popsala práci, kterou v Německu vykonává. Koptíková pracuje jako všeobecná sestra v intenzivní domácí péči v soukromém zdravotnickém zařízení a poukazuje na velký rozdíl mezi německým a českým zdravotnictvím. Hlavní rozdíl je práce pojišťoven, kdy v Německu se náklady na domácí péči hradí i ze sociálního pojištění (Koptíková, 2015, s. 28–29):

“Zatímco v ČR nechťejí zdravotní pojišťovny žádné úkony navíc uhradit, a pokud ano, má to řadu omezení, v Německu zdravotní pojišťovny veškerou péči klientovi v jeho domácím prostředí hradí. Navíc mu zapůjčí veškeré potřebné vybavení, starají se o pravidelný servis, zajišťují opravy a veškeré náležitosti”.

Proto se počty českých všeobecných sester, které stěhují do jiných evropských zemí, každý rok zvyšují.

V dnešní době je nedostatek zdravotnického personálu velmi aktuální. Kvůli onemocnění COVID-19 nemocnice poskytují hodně bonusů, které by mohly motivovat lidi se zdravotnickým vzděláním, přijít na pomoc zdravotníkům, kteří jsou již často fyzicky a psychicky unavení.

3.6.2 Postavení všeobecných sester ve zdravotnictví

Status a postavení všeobecných sester ve společnosti je velmi důležitý faktor pro rozvoj a budoucnost profese. Prestiž profese také ovlivňuje počet odborníků, kteří se aktivně zabývají oborem ošetrovatelství. Většina profesních organizací všeobecných sester v Česku i v zahraničí udává jako jeden z hlavních cílů zvýšit prestiž profese všeobecných sester a status sester.

O sociálním statusu sestry ve společnosti se zmínil i **doc. PhDr. Jaroslav Kořa** z Univerzity Karlovy v roce 2017 na konferenci „Cesta k modernímu ošetřovatelství“, kde uvádí nutnost řešení i jiných problémů v ošetřovatelství, které se přímo týkají postavení českých všeobecných sester ve společnosti. Podle doc. PhDr. Koti (2017) je zlepšení a rozvoj vysokoškolského studia jedním z kroků pro získání vzdělaných odborníků, kteří budou rozumět svojí práci, budou se chtít učit něčemu novému a profesionálně se rozvíjet pro budoucnost ošetřovatelství. Další krok dle Koti (2017) je posílení a rozvoj vědecké strany ošetřovatelství.

Během konference „Cesta k modernímu ošetřovatelství“ (2017) doc. PhDr. Kořa uvádí, že pochybuje o možnosti zvýšení prestiže profese všeobecná sestra. Argumentuje tím, že se její prestiž nemá kam zvyšovat. Při tom Kořa upozorňuje na nelehkou a dlouhou cestu, kterou prochází české ošetřovatelství. Odborníci, kteří rádi vykonávají svou práci, přivedou povolání všeobecné sestry k lepšímu postavení ve společnosti. „*Na straně sester stojí budoucnost*“ (Kořa, 2017, s. 7–13). Pro zlepšení postavení profese potřebuje všeobecná sestra obrovské úsilí a některé praktické zásady:

1. být odolná vůči vlivům, které na sestru mohou působit negativně a znepríjemňovat ji práci,
2. podílet se nejen na rozvoji profese, ale také pomoci v rozvoji novým odborníkům, kteří do ošetřovatelství přicházejí,
3. podílet se na vlastním rozvoji a zvýšení své profesionality podle etického kodexu,
4. cílem každého zdravotníka by nemělo být jen uznání, ale zejména podpora, udržování zdraví, navrácení zdraví a zmírňování utrpení nemocného člověka,
5. každá sestra má svoje poslání, je plnoprávná a plnohodnotná bytost.

3.6.3 Česká asociace sester

Česká asociace sester (dále ČAS) je největší sesterskou profesní organizací v České republice. Byla zaregistrována 5. května 1990 a zaměřuje se nejen na všeobecné sestry, ale i na ostatní nelékařské zdravotnické pracovníky: porodní asistentky, zdravotnické záchranáře, zdravotně sociální pracovníky (Podrazilová et al, 2016). Na svých internetových stránkách ČAS (2017) uvádí, že podle zaměření můžeme rozdělit ČAS do 27 sekcí, například

sekce interní, sekce neurologická, sekce onkologická, a do 9 regionů: region Hradec Králové, region Jablonec nad Nisou, region jihomoravský, region Karlovy Vary, region Mladá Boleslav, region moravskoslezský, region Motol – Praha, region Plzeňský, region Praha. Prezidentkou je **PhDr. Martina Šochmanová, MBA**. **Sídlo České asociace sester se nachází v Praze**. Česká asociace sester má svoje fórum delegátů, který je nejvyšším orgánem ČAS a skládá se z členů ČAS (Plevová, 2018).

Od roku 1994 až do roku 2015 byla Česká asociace sester členem Mezinárodní rady sester. ČAS získala členství v Evropské federaci sester, což je významné pro Českou asociaci sester, protože práva a zájmy českých všeobecných sester mohou být prezentovány a zastupované na úrovni EU (Podrazilová et al, 2016).

a) Etický kodex ČAS

Dne 11.10.2002 Česká asociace sester předložila svůj etický kodex, který se nazývá „Kodex profesionálního chování registrovaných pracovníků“. Kodex byl přijat a vstoupil v platnost 1. listopadu 2002. Kodex profesionálního chování je doporučený pro všechny zdravotnické pracovníky, ale není závazný. V kodexu je 15 bodů, které určují pravidla pro chování všeobecných sester k pacientovi, jeho rodině a k veřejnosti, uvádí morální hodnoty, které by měla sestra uznávat a respektovat (ČAS, 2017):

1. podporovat a hájit zájmy pacientů,
2. vykonávat svou činnost tak, aby to neublížilo pacientům, nezhoršilo jejich psychický nebo fyzický stav a neohrozilo jejich bezpečnost,
3. spolupracovat s pacientem a jeho rodinou, respektovat jejich zájem o poskytovanou péči a o průběh léčby,
4. respektovat důstojnost každého pacienta a poskytovat ošetřovatelskou péči bez ohledu na etnický původ a náboženství pacienta,
5. spolupracovat s ostatními členy zdravotnického týmu pro poskytování kvalitní ošetřovatelské péče,
6. vykonávat svou činnost podle daných kompetencí,
7. zvyšovat své odborné znalosti a kompetence,
8. oznámit odpovědné osobě nebo příslušnému úřadu veškeré problémy týkající se vaší osoby (trestná činnost v minulosti, zdravotní potíže), které by mohly negativně ovlivnit ošetřovatelskou činnost,

9. nezneužívat svého postavení ve vztahu k pacientům, k jejich majetku nebo pracovišti,
10. dodržovat povinou mlčelivost,
11. oznámit odpovědné osobě nebo příslušnému úřadu veškeré okolnosti, vyplývající z fyzického nebo psychického stavu nemocného, které mohou ohrozit život pacienta nebo jiné osoby,
12. oznámit odpovědné osobě nebo příslušnému úřadu okolnosti, za kterých není možné poskytnout péči,
13. oznámit odpovědné osobě nebo příslušnému úřadu případy, kdy může být ohroženo zdraví kolegů,
14. pomáhat kolegům při rozvoji jejich odborných kompetencí a při poskytování kvalitní ošetrovatelské péči,
15. odmítat veškeré dary ze strany pacientů a jejich rodin.

Vytvoření etického kodexu zvyšuje prestiž profese a postavení zdravotníků ve společnosti. Dodržování tohoto kodexu podporuje a posiluje profesionalitu všeobecných sester. Díky tomuto kodexu mají nejen zdravotničtí pracovníci, ale i pacienti jistotu v ošetrovatelskou péči a v tom, že jejich práva budou hájena.

b) Cíle ČAS

Česká asociace sester na svých internetových stránkách uvádí cíle, které si organizace vytyčila a dělí je do několik kapitol (ČAS, 2017):

1. Kvalita a etika v ošetrovatelství

- Vytvoření podmínek pro zvyšování úrovně etiky, morality a odbornosti zdravotnického personálu.

2. Profesionální příprava a vzdělávání

- Podpora aktivit, které jsou zaměřeny na realizaci národních a mezinárodních programů pro přípravu všeobecných sester, porodních asistentek a jiných nelékařských zdravotnických pracovníků na výkon povolání.

- Podpora a realizace ošetrovatelského výzkumu a vědeckých projektů pro rozvoj oboru a zlepšení poskytované péče.

3. Ošetrovatelská praxe

- Spolupráce s mezinárodními profesními organizacemi pro možnost volného pohybu pracovní síly v rámci Evropské unie i mimo ni.

- Posílení a rozšíření kompetencí zdravotnických pracovníků.

4. Potřeby populace

- Poskytování bezpečné a kvalitní ošetrovatelské péče v souladu s potřebami obyvatelstva.

- Vytvoření koncepce dlouhodobé péče v ČR.

- Rozvoj systému zdravotnických služeb v České republice.

5. Postavení zdravotníků ve společnosti

- Obhajoba profesních zájmů.

- Podpora aktivit vedoucích ke zvyšování prestiže profesí všeobecných sester a dalších zdravotnických povolání.

c) Činnost ČAS

V této podkapitole jsou uvedeny funkce ČAS a prostředky jakými organizace dosahuje výše uvedených cílů (ČAS, 2017):

1. organizace pravidelných, odborných akcí, seminářů, konferencí zaměřených na rozvoj vzdělávání a zvýšení kvalifikace nelékařských zdravotnických pracovníků,

2. účast na všech důležitých jednáních týkajících se tvoreb norem a standardů v ošetrovatelství,

3. řešení otázek spojených s činností, vzděláváním a povoláním sester,

4. vydávání odborných publikací,

5. účast na mezinárodních konferencích,

6. spolupráce s mezinárodními organizacemi (ČAS má například členství v Evropské federaci sester),

7. přijetí etického kodexu ICN a vytvoření vlastního etického kodexu.

3.6.4 Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester

Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester (dále SVVS) je jednou z nejnovějších profesních organizací nelékařských zdravotnických pracovníků. SVVS vznikl 15. září 2016

v **Českých Budějovicích** a je to nepolitická, nezisková, dobrovolná organizace sdružující vysokoškolské studenty v oboru ošetrovatelství a vysokoškolsky vzdělané sestry (Plevová, 2018). Spolek má své prezidium, které se skládá z prezidenta a čtyř viceprezidentů. SVVS (2021) uvádí, že od roku 2017 je prezidentkou vysokoškolského spolku je **Mgr. Jana Maňhalová, Ph.D.**

Nejvyšším orgánem SVVS je plénum, které se skládá ze všech členů spolku. Zasedání pléna probíhá minimálně jednou za rok. Na svých internetových stránkách Spolek vysokoškolských sester zmiňuje činnosti pléna (SVVS, 2021):

1. „schvaluje a mění Stanovy SVVS,
2. schvaluje zprávy prezidenta o činnosti, plán činnosti, rozpočet a zprávu o hospodaření,
3. schvaluje zprávu předsedy kontrolní komise,
4. na návrh prezidia schvaluje pracovní skupiny,
5. na návrh prezidia deleguje zástupce SVVS do národních a mezinárodních institucí, orgánů“.

a) Cíle SVVS

Cíle SVVS, které spolek uvádí na svých stránkách (SVVS, 2021):

1. podporovat a rozvíjet ošetrovatelství jako vědní obor v České republice,
2. rozvíjet vysokoškolské vzdělání v oboru ošetrovatelství v České republice,
3. sdružovat studenty a absolventy s vysokoškolským vzděláním v ošetrovatelských studijních programech,
4. zvyšovat profesní, ekonomickou, právní prosperitu spojenou s výkonem povolání všeobecných sester.

b) Činnost SVVS

SVVS (2021) zmiňuje, že aktivita organizace se zaměřuje na 3 skupiny, složené z členů spolku. Do první skupiny patří vysokoškolsky vzdělané všeobecné sestry, ve druhé skupině se nacházejí vysokoškolští pedagogové, vyučující v programu ošetrovatelství, poslední skupinou jsou studenti vysokých škol v oboru ošetrovatelství. Podle těchto skupin se dělí i činnost Spolku vysokoškolských vzdělaných sester.

1. Činnost kategorie vysokoškolsky vzdělaných sester:

- a) rozšíření kompetencí všeobecných sester podle dosaženého vzdělání,
- b) organizace odborných seminářů a konferencí v České republice a zahraničí,

- c) spolupráce se skupinou SVVS, do které patří vysokoškolští studenti, na řešení problémů a rozvoji ošetrovatelské praxe,
- d) rozvoj vysokoškolského vzdělání v oboru ošetrovatelství,
- e) prezentace vlastních hledisek kompetenčním orgánům státu v otázkách realizace kvalifikačního a post kvalifikačního vzdělávání sester.

2. Činnost kategorie vysokoškolských pedagogů:

- a) pravidelné zasedání s ostatními skupinami Spolku vysokoškolských sester a s vědeckými pracovníky, kteří pracují na rozvoji oboru ošetrovatelství,
- b) pravidelné zasedání zástupců SVVS se zástupci nemocnic a vzdělávacích institucí a jejich společná diskuse o aktuálních problémech a jejich řešení,
- c) snaha o zlepšení kvality poskytované ošetrovatelské péče a vzdělávání v oboru ošetrovatelství,
- d) pomoc při realizaci ošetrovatelského výzkumu v České republice a zahraničí,
- e) organizace zahraničních stáží pro všeobecné sestry a vysokoškolské studenty za účelem získání nových znalostí a dovedností,
- f) prezentace nejnovějších informací výzkumu v oblasti ošetrovatelství,
- g) vytváření nových podnětů pro vypracování závěrečných prací (bakalářské, diplomové) a integrace výsledků výzkumu do ošetrovatelské práce.

3. Činnost kategorie vysokoškolských studentů:

- a) zapojení vysokoškolských studentů oboru ošetrovatelství do vědecko-výzkumné práce SVVS,
- b) zastupování vysokoškolských studentů a řešení problémů, které vznikají u studentů během studia a během ošetrovatelské praxe,
- c) účast na odborných konferencích a seminářích,
- d) možnost publikace výzkumných prací studentů ošetrovatelství.

3.6.5 Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů

V roce 1960 byl v **Brně** založen Institut pro další vzdělávání zdravotnických pracovníků, díky rychlému rozvoji ošetrovatelství a ošetrovatelských profesí a specializací. Institut byl v roce 2003 přejmenován a na Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských

zdravotnických oborů (dále NCO NZO). Zřizovatelem NCO NZO je **Ministerstvo zdravotnictví České republiky**. Ředitelem centra je **PharmDr. Jan Šaloun** (NCO NZO, 2021). Organizace stanovuje cíle, plní úkoly a vede svou činnost podle zákona č. 96/2004 Sb. (NZIP, 2021).

a) Cíle NCO NZO

Cíle centra jsou uvedeny na základě zřizovacího dokumentu (NZIP, 2021):

1. zvýšení odborné a etické úrovně zdravotnických pracovníků,
2. realizace vzdělávacích akcí pro zdravotnické odborníky a veřejnost (odborné konference a semináře),
3. rozvoj celoživotního vzdělávání (organizace kvalifikačních a certifikovaných kurzů, odborných stáží).

b) Činnost NCO NZO

NCO NZO vykonává činnosti podle podepsané smlouvy s Ministerstvem zdravotnictví České republiky (NCO NZO, 2021):

1. poskytování odborných konzultací,
2. provádění vědeckých zdravotnických výzkumů v oblasti vzdělávání,
3. spolupráce se zahraničními vzdělávacími institucemi,
4. organizace vzdělávacích akcí a projektů na státní a mezinárodní úrovni,
5. vedení správy registru nelékařských zdravotnických pracovníků.

c) Registr nelékařských zdravotnických pracovníků

Plevová (2018, s. 64) cituje Pochylou, která definuje pojem registrace jako „*proces hodnocení lidí a získávání statutu podle předem nastavených kritérií*“. Podle rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví České republiky a na základě zákona č. 96/2004 Sb. byl 1. května 2004 v Národním centru ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů založen Národní registr zdravotnických pracovníků (dále NRZP) způsobilých k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu (Plevová, 2018). Od 19. září 2017 se Národní registr zdravotnických pracovníků řídí **zákonem 372/2011 Sb.**, o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (Česko, 2011). Plevová (2018) uvádí, že od září

2017 NRZP patří pod Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky (dále UZIS).

UZIS vyčleňuje **několik hlavních cílů** NRZP (Plevová, 2018):

1. vyhledávání potřebných záznamů a údajů o zdravotnických pracovnících,
2. možnost editování a aktualizování informací o zdravotnických pracovnících,
3. možnost výpisu z registru informací a údajů.

3.6.6 Shrnutí informací o českých sesterských profesních organizacích

Cílem této bakalářské práce je popsat historii profesních organizací všeobecných sester a současné organizaci v Česku. Tomu se věnuje kapitola 3.5 a 3.6, ve kterých je popsán vznik a rozvoj sesterských spolků, jejich cíle a činnosti.

Pro zlepšení kvality ošetrovatelství je nutné dodržovat standardy ošetrovatelských služeb. V Česku a celkově v Evropě byla otázkám standardů vždy věnována velká pozornost. V Česku jsou standardizace a audity prováděny jak profesními sesterskými organizacemi, tak vládními orgány. Standardy v ošetrovatelské praxi umožňují poskytovat ošetrovatelskou péči na vyšší úrovni. Hlavním úkolem sesterských organizací ČR je poskytování kvalitní ošetrovatelské péče. Pro zvýšení kvality zdravotních služeb se provádí výměna ošetrovatelských znalostí a pracovních zkušeností mezi všeobecnými sestrami na mezinárodním úrovni (Plevová, 2018). ČAS, SVVS a ostatní profesní organizace navíc chrání zájmy a reprezentují názory své profesní skupiny.

Česká asociace sester se aktivně zaměřuje na problémy ve zdravotnictví a na jejich řešení, zabývá se okolnostmi, které negativně ovlivňují ošetrovatelství a brání zdravotníkům poskytovat kvalitní ošetrovatelskou péči (ČAS, 2017).

Spolek vysokoškolských vzdělaných sester se soustřeďuje na odborníky a veřejnost, na důležitost vysokoškolského vzdělání sester a spojuje kvalitu poskytované ošetrovatelské péče s nejvyšším dosaženým vzděláním (SVVS, 2021).

Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů má velký přínos a význam pro české ošetrovatelství. NCO NZO založil Národní registr zdravotnických pracovníků, který poskytuje možnost všeobecným sestram a zdravotnickým službám získat potřebnou informaci a reprezentovat informace o sobě. (NCO NZO, 2021).

3.7 Ošetřovatelství v Rusku

Ošetřovatelství existuje už dlouhou dobu a ve všech zemích světa. V Rusku měla již v 10. století kyjevská knížata dvorní lékaře, kteří se zabývali péčí o zdraví knížat a jejich rodin. Většinou to byli mniši z Kyjevsko-Pečerského kláštera (Chernova, Obuchovec, 2017).

Jedna z prvních zmínek o ústavním zdravotnickém zařízení v Rusku je spojena se jménem **kněžny Olgy** (920–969), která v 10. století založila špitál, ve kterém se ženy staraly o nemocné. V roce 1612 byla otevřena první nemocnice u Troice-Sergievského kláštera v Sergievském Posadu, později v roce 1650 vznikla další nemocnice na území Andrejevského kláštera v Moskvě (Chernova, Obuchovec, 2017).

Od 11. až do 18. století byla činnost žen v nemocnici přerušena a ženy přestaly být zapojeny do nemocniční péče. Až se začátkem vládnutí **Petra I** (1672–1725), byly zahájeny některé změny – v roce 1715 byl na příkaz Petra I. založen vzdělávací domov pro sirotky, kde začaly sloužit i ženy. V roce 1716 Petr I. ustanovil funkce žen v nemocniční péči, ale kvůli nedokonalosti v systému organizace práce žen v nemocnicích a nezájmu vedení nemocnic o práci žen jejich zapojení do zdravotnické péče v průběhu času téměř vymizelo (Chernova, Obuchovec, 2017).

Velkou roli v rozvoji ruského ošetřovatelství sehrála **kněžna Maria Fjodorovna** (1759–1828), která v roce 1803 nechala postavit v Moskvě a Petrohradě přístřeší pro vdovy, které zůstaly bez prostředků k živobytí. Až v roce 1813 bylo přijato rozhodnutí o zapojení vdov do výpomoci při výchově sirotků a do práce ošetřovatelek v Mariinské nemocnici pro chudé. V březnu 1815 složilo přísahu o nezištném poskytování péči o tělo a duši prvních 16 vdov, které prošly zkušební dobou a dostaly insignii – Zlatý kříž, který musely nosit celý život i po odchodu do důchodu (Matveichik, Thichenko, 2016).

V roce 1818 byl založen ústav „**Soucitných vdov**“, kde se ženy začaly připravovat na ošetřovatelkou práci. Později začaly po celém Rusku vznikat společnosti, které se zabývaly přípravou žen nejen na ošetřovatelskou (hygiena pacienta), ale i na sesterskou práci (podávání léků, ošetření rán). Přípravě zdravotnických sester se začali věnovat lékaři, kteří učili ženy péči o nemocné, způsoby převazů ran a základy farmakologie (Matviechik, Thichenko, 2016).

Během **Krymské války** (1853–1856) byl nedostatek zdravotnického personálu obzvláště akutní. V roce 1854 bylo v Petrohradě založeno společenství Svatého kříže milosrdných sester, které mělo za cíl pomáhat ruské armádě v ošetření zraněných a celkově poskytovat ošetrovatelskou péči. Činnost milosrdných sester řídil **Nikolaj Pirogov** (1810–1881), ruský vědec, lékař a pedagog (Chernova, Obuchovec, 2017).

V roce 1909 **velkokněžna Elizaveta Fjodorovna** (Svatá Alžběta Ruská, 1864–1918) založila Společenství milosrdných sester. Za vlastní finance Elizaveta Fjodorovna v Moskvě otevřela nemocnici, která byla rozdělena na ambulantní a lůžkovou část. V blízkém okolí nemocnice byla lékárna, dětský domov pro dívky a škola. Léčba byla v nemocnici poskytována zdarma, v lékárně bylo možno bezplatně dostat léky. Organizace také pomáhala v hledání zaměstnání, poskytovala domácí péči těžce nemocným, nabízela hlídání dětí, poskytovala i materiální pomoc – rozdávala chudým peníze, oblečení a jídlo (Matviechik, Thichenko, 2016).

Kvůli začátku první světové války byly některé místnosti nemocnice přestavěny na lůžka pro zraněné. **Alexandra Fjodorovna** (1872–1918), poslední ruská carevna, manželka cara Mikuláše II. a její dcery (Olga, Taťána, Marie, Anastázie) zde pracovaly jako milosrdné sestry. Činnost této organizace pokračovala i po revoluci v roce 1917 až do zatčení carské rodiny (Sribnaia, 2017).

Existence Společenství milosrdných sester byla pozoruhodným příkladem sebeobětování, ženy tímto prokázaly, že si zaslouží mít stejná práva jako muži. Počet žen, které měly zájem o profesi zdravotních sester, neustále rostl. V mnoha velkých městech byly organizovány kurzy pro zdravotní sestry, ve kterých přednášeli a vedli praktická cvičení chirurgové a jiní zdravotničtí odborníci. V té době byla práce sester velmi dobře placena a jejich postavení by se dalo přirovnat k postavení kapitána nebo majora v ruské armádě (Sribnaia, 2017).

Rusko potřebovalo nové sestry a založení škol, které se zásadně lišily od škol milosrdenství. Existovala velká potřeba po zdravotnický vzdělaných sestrách, které by mohly poskytovat kvalitní ošetrovatelskou péči. Sestry milosrdenství se více zabývaly duševním stavem a uzdravením duše nemocného. Proto bylo v roce 1922 sdružení milosrdných sester zrušeno a začaly vznikat první zdravotní školy (Chernova, Obuchovec, 2017).

3.8 Současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v Rusku

Podle toho, jak se rozvíjelo ošetrovatelství v Rusku, je možné říci, že profesní organizace vznikaly již v 19. století. Nenazývaly se ještě sesterské profesní organizace, ale stejně jako ony měly společné cíle, sdružovaly a zastupovaly sestry.

V dnešní době jsou sesterské profesní organizace v Rusku ve fázi formování a vývoje. Ruské profesní organizace aktivně pracují v mnoha oblastech a snaží se o rozvoj profesní organizace sester i na mezinárodní úrovni. Ruská asociace sester (dále RAS) je v současné době na předním místě mezi všemi profesními organizacemi v Rusku.

3.8.1 Ruská asociace sester

RAS byla založena v roce 1992 z iniciativy zdravotních sester a Ministerstva zdravotnictví v Rusku v **Moskvě**. Od roku 1992 až do dnešního dne je prezidentkou **Valentina Sarkisova**. V roce 1994 byla organizace zaregistrována jako meziregionální sesterská profesní organizace. V roce 2002 byla RAS, kvůli vysokému nárůstu členů v organizaci, přeregistrována na národní sesterskou profesní organizaci. Díky tomu dostala organizace možnost zastupovat zájmy všech sester na mezinárodní úrovni. Od roku 2005 patří Ruská asociace sester k Mezinárodní radě sester (Chernova, Obuchovec, 2017).

K roku 2021 sdružuje RAS více než **150 000 profesionálů ze 43 regionů země**. Členy sdružení jsou zdravotní sestry, porodní asistentky, zdravotničtí laboranti a další osoby se zájmem o rozvoj ošetrovatelství. RAS každoročně pořádá a spoluorganizuje desítky vědeckých a praktických konferencí a seminářů (RAS, 2020).

a) Cíle RAS

Jedním z klíčových cílů Ruské asociace sester je rozšíření role všeobecných sester a jejich kompetencí pro poskytování ošetrovatelské péče. RAS zmiňuje několik dalších důležitých cílů (2020):

1. rozvoj ošetrovatelství jako vědní disciplíny a rozvoj výzkumu v ošetrovatelství,
2. rozvoj znalostí a dovedností členů organizace,
3. ochrana práv a zájmů nelékařských zdravotnických pracovníků,

4. šíření osvědčených postupů ke zlepšení kvality ošetrovatelské péče o pacienty,
5. vytváření profesionálních standardů pro ošetrovatelskou péči,
6. zajištění bezpečnosti zdravotnických pracovníků při poskytování ošetrovatelské péče,
7. otevírání nových příležitostí pro ošetrovatelský personál.

b) Strategie RAS 2020–2025

Dne 12. října 2020 představila RAS svoji strategii na rok 2020 až 2025. Hlavním sloganem nové strategie je: *“vytvoříme budoucnost profese spolu: neustálý profesní rozvoj, profesionalita a kvalita”*. Cíle na rok 2020–2025 byly rozděleny do několika kapitol: organizační rozvoj, informační rozvoj, profesní regulace, vzdělání a praxe (RAS, 2020).

Podle strategie zůstává globálním cílem rozvoj ošetrovatelství jako vědní disciplíny v souladu s nejlepšími dostupnými vědeckými poznatky z Ruska a zahraničí. Ruská asociace sester, jakožto hlavní sesterská profesní organizace v zemi, se snaží rozšířit i do ostatních regionů v zemi, zatím se nachází jenom ve čtyřiceti třech regionech. Rusko je rozděleno do 85 regionů: 22 republik, 9 krajů, 46 oblastí, 3 měst federálního významu, 1 autonomní oblast, 4 autonomních okresů. Do budoucna se nabízí nový cíl, který má i Mezinárodní rada sester, a tím je ovlivňování zdravotní politiky – komunikace s regionálními a federálními orgány vlády pro rozvoj ošetrovatelství (RAS, 2020).

1. Organizační rozvoj. Na úrovni státu RAS navrhuje pro podporu zdravotnických pracovníků vytváření regionálních sesterských organizací v regionech Ruska, kde taková sdružení ještě neexistují, a dále metodickou a informační podporu nových organizací. Na mezinárodní úrovni se RAS snaží posílit autoritu ruských zdravotních sester, proto zvyšuje účast ruských zdravotníků na mezinárodních konferencích a jednáních. Cílem je také zlepšit spolupráci se sestrami z jiných států.

Pro takový druh organizace je důležitá materiální podpora, proto se RAS snaží zjistit finanční nezávislost a zapojit do účasti sponzory. Ruská asociace sester podporuje a rozvíjí státní projekty, které mohou pomoci získat organizaci sponzory a tím rozšířit finanční možnosti RAS a regionálních sdružení.

2. Informační rozvoj. Cílem RAS v tomto období je komplexní rozvoj informačního systému s využitím moderních komunikačních technologií, prezentace v médiích s důrazem na probíhající a úspěšně ukončené projekty a možnosti účasti v různých projektech. Dalším cílem je zlepšení informační interakce mezi národní a regionální organizací, která umožní

včas informovat o nadcházejících akcích a také včasnou registraci účastníků na takové akce (konference, semináře).

3. Profesní regulace. Záměrem RAS v následujících letech je také legislativní upevnění rolí, postavení, kompetencí i profesní odpovědnosti všeobecných sester. Dále pak zvyšování bezpečnosti na pracovišti, poskytování nezbytných osobních ochranných pomůcek a prostředků k zajištění kvalitní a bezpečné péče.

4. Vzdělání. Jedním z důležitých cílů RAS je rozšíření dostupnosti vysokoškolského vzdělání pro sestry po celém Rusku – budoucí všeobecné sestry by měly mít možnost absolvovat bakalářský a magisterský studijní program. To je velmi důležité pro rozvoj ošetrovatelství v Rusku, protože nyní je možnost studovat ošetrovatelství na vysoké škole jen malá. Je to zejména proto, že pouze několik vysokých škol nabízí výuku v oboru Ošetrovatelství. Další nutný krok pro rozvoj ošetrovatelství v Rusku je podpora sester ve vědeckém výzkumu. Proto je důležitá interakce mezi RAS, regionálními profesními organizacemi a vzdělávacími institucemi ohledně rozvoje nových programů pro zvýšení kvalifikace všeobecných sester.

5. Praxe. RAS se chce v následujících letech zaměřit na zlepšení mentorských programů, které pomohou zdravotnickým pracovníkům s adaptací v novém prostředí a zabrání vzniku syndromu vyhoření. Jedním z hlavních cílů Ruské asociace sester zůstává zlepšení kvality a dostupnosti ošetrovatelské péče.

c) Činnost RAS

Činnosti, kterými se zabývá RAS, organizace dělí do několik kategorií (RAS, 2020):

1. Akce. RAS pravidelně pořádá pro sestry různé oborové konference a semináře pro zvýšení kvalifikace a rozšíření znalostí. Například v dubnu 2021 se konal seminář pro všeobecné sestry se specializací v psychiatrii na téma „Poskytování ošetrovatelské péče dětem s autismem“.

2. Národní soutěže. Ruská asociace sester je organizátorem řady národních soutěží. V roce 2010 proběhla národní soutěž v boji proti chronickým chorobám. V roce 2014 proběhla foto soutěž na téma „Jsem hrdý na svou profesi“. V roce 2020 proběhla soutěž mezi všeobecnými sestrami se specializací chirurgie, která se nazývala „Sterilizace operačních nástrojů“. Každý rok probíhá také soutěž o titul „Všeobecná sestra roku“. RAS také vyhláší

ocenění nejlepších zdravotnických pracovníků roku, kteří dostávají odznaky, osvědčení od Ministerstva zdravotnictví a finanční odměny.

3. Publikační a informační činnost. Jedním ze směrů činnosti RAS je metodická a informační podpora sester, zdravotnických záchranářů, porodních asistentek atd. Od roku 2010 bylo vydáno kolem pěti desítek publikací určených pro různé směry ošetrovatelské péče. Pětkrát ročně vychází časopis „Věstník RAS“. Časopis se věnuje otázkám veřejné práce sester, publikuje informace o budoucích nebo již proběhlých událostech v ošetrovatelství. Časopis obsahuje kapitoly o činnostech všeobecných sester v různých regionech, o organizaci jejich práce a o vědeckých výzkumech. Časopis se zaměřuje zejména na profesionální úspěchy sester a šíření nejlepších příkladů z ošetrovatelské praxe. RAS se snaží prezentovat jako pokroková organizace, proto kromě časopisu založila i internetovou stránku, kde rovněž publikuje všechny důležité informace z oblasti ošetrovatelství, organizuje webináře a sdílí informace o pracovních místech.

3.8.2 Asociace sester s vysokoškolským vzděláním

Asociace sester s vysokoškolským vzděláním (dále ASVV) byla založena v roce 2010. Prezidentkou je od roku 2010 až do současnosti **Anastasiia Gaževa**. Organizace vznikla z iniciativy pracovníků Katedry ošetrovatelského vzdělávání Univerzity Sečenova v **Moskvě**. Profesní organizace sdružuje všeobecné sestry a studenty oboru ošetrovatelství (ASVV, 2021).

a) Cíle ASVV

Hlavním cílem ASVV je uspokojení různých potřeb ošetrovatelského personálu: potřebami komunikace počínaje a potřebou seberealizace konče. Na svých internetových stránkách organizace uvádí, že může pomoci při ochraně práv a zájmů zdravotnického personálu a také nabízí právní pomoc při řešení sporů a konfliktů. Organizace je zaměřena na (ASVV, 2021):

1. podporu prestiže profese zdravotnických sester s vysokoškolským vzděláním,
2. výchovu mladých odborníků v oboru ošetrovatelství v souladu s morální i profesní etikou,
3. účast na tvorbě státní politiky v oblasti rozvoje ošetrovatelství v Rusku.

b) Činnost ASVV

Činnosti, kterými se zabývá profesní organizace (ASVV, 2021):

1. interakce s dalšími organizacemi a osobami, které mají zájem o spolupráci, nejen v Rusku, ale i v zahraničí,
2. pořádání seminářů, školení, konferencí a soutěží pro všeobecné sestry,
3. organizace a vedení vzdělávacích akcí zaměřených na zlepšení kvality ošetrovatelské péče,
4. spolupráce s profesními organizacemi na vytváření standardů v odborných činnostech ošetrovatelského personálu,
5. rozvoj internetových stránek Asociace sester s vysokoškolským vzděláním,
6. publikace časopisu „Všeobecná sestra“, který vychází od roku 1942. Nyní vychází osmkrát ročně.

3.8.3 Spolek nelékařských profesních organizací

Spolek nelékařských profesních organizací (dále SNPO) byl založen v roce 2015 jako důležitý zdroj pro zlepšení činnosti specialistů s vyšším a středním zdravotnickým a farmaceutickým vzděláním a pro zlepšení kvality a dostupnosti ošetrovatelské péče pro veřejnost. Prezidentkou je **Irina Levina**, spolek **sídlí v Moskvě**. SNPO sdružuje národní profesní organizace – více než 110 tisíc zdravotnických pracovníků z více než 20 regionů Ruska (Chernova, Obuchovec, 2017).

a) Cíle SNPO

Cíle, které spolek stanovuje pro svou práci a se snaží je plnit (SNPO, 2018):

1. zdokonalování praktické činnosti zdravotnického personálu,
2. studium, zobecnění a šíření nejlepších regionálních zkušeností,
3. vytvoření systému nezávislého hodnocení kvality zdravotnického vzdělání a kvalifikace v procesu odborné akreditace.

b) Činnost SNPO

Činností SNPO, kterými se organizace zabývá (SNPO, 2018):

1. poskytování poradenské podpory v oblasti atestace, certifikace a akreditace odborníků,
2. organizace odborných vzdělávacích programů,
3. rozvoj vysokoškolských programů v oboru ošetrovatelství po celému Rusku.

3.8.4 Shrnuté informací o sesterských ruských profesních organizace

V kapitolách 3.7 a 3.8 bakalářské práce se popisuje a analyzuje informace o vzniku a rozvoji profesních organizací všeobecných sester v Rusku. Kapitola 3.6 se zabývá historií ošetrovatelství v Rusku od 10. do 20. století. Kapitola 3.7 se věnuje profesním sesterským organizacím v současné době.

Ruská asociace sester je organizací s dlouhodobou historií, sdružující odborníky z mnoha regionů Ruska. **Asociace sester s vysokoškolským vzděláním** je zástupcem nové generace profesních organizací všeobecných sester sdružující zdravotníky s vyšším odborným vzděláním. **Spolek nelékařských profesních organizací** je poměrně mladou organizací sdružující velký počet členů a stanovující si cíle blízké moderním potřebám zdravotnictví. Všechny profesní organizace všeobecných sester se zaměřují na zdravotnické pracovníky a na zlepšení podmínek pro jejich práci. Profesní organizace si stanovily globální cíle pro zvyšování kvality práce zdravotnického personálu a ošetrovatelské péče poskytované zdravotníky (Chernova, Obuhovec, 2017).

Práce profesních organizací v Rusku je současně zaměřena na společnost, na uvědomění si důležitosti práce sester a na to, že práce všeobecných sester by měla být respektována nejen občany, ale především státem. Bohužel, jsou v Rusku mzdy sester mnohem nižší než u sester v zahraničí. V malých městech sestry dostávají životní minimum, což není spravedlivé. Sestry tráví v nemocnici hodně času – náročnou prací s vysokou morální zodpovědností. Jedná se o zvláštní formu sebeobětování, kterou mohou vydržet jen sestry s duchovní silou a které to, co dělají, dělají rády (Scherbakova, 2016).

V posledních letech jak v Rusku, tak i v jiných zemích, pokračuje trend „odlivu“ zaměstnanců z nelékařských profesí, přičemž stoupá potřeba většího počtu zaměstnanců v ošetrovatelské péči. Statistiky potvrzují, že mzdové a ekonomické reformy ve většině případů nevedly k výraznému zlepšení finanční situace sester, záchranářů a porodních

asistentek. O to větší očekávání zdravotníci mají v souvislosti s činností vlivných profesních organizací, jakými jsou RAS, ASVV a SNPO (Scherbakova, 2016).

4. Diskuze

Bakalářská práce se zabývá profesními organizacemi všeobecných sester v dnešní době a věnuje se třem hlavním cílům. Prvním cílem je **popsat historii profesních organizací zastupujících všeobecné sestry v České republice.**

V Českých zemích již od 10. století existovala dobrovolná sdružení lidí zabývajících se péčí o nemocné a zraněné. Od 13. století se aktivně začaly otevírat malé špitály, později i nemocnice pro poskytování péče nemocným. Při špitálech vznikala sdružení milosrdných bratrů, kteří se starali a poskytovali nemocným základní ošetrovatelskou péči. Od 17. století se v Česku začalo šířit vzdělání v oblasti ošetrovatelství. Přednášelo se o základních potřebách nemocných (hygiena, strava) a o způsobech uspokojování potřeb pacienta; o podávání léků a o procedurách, které by ošetrovatelé měli umět provádět. Výuka byla určena pouze pro muže. Až od 19. století se situace začala měnit a do ošetrovatelské péče začaly být zapojovány i ženy (Kazimour, 2016).

Od konce 19. až do počátku 21. století prochází ošetrovatelství obdobím největšího rozvoje a je érou nejvýznamnějších změn. Plevová (2018) uvádí, že ošetrovatelství bylo uznáno jako profese mající svoji kompetenci v rámci zdravotní péče. Sestry a porodní asistentky začaly vystupovat jako nositelky ošetrovatelství, které mohou edukovat pacienty různých národností a náboženství. Vznikla potřeba formování organizací pro sdružování zdravotníků s obdobnými cíli pro reprezentaci oboru ošetrovatelství a zajištění jistoty pracovníkům dané profese, že jejich zájmy budou hájeny a zastupovány (Plevová, 2018).

Druhým cílem je **popsat současné profesní organizace zastupující všeobecné sestry v České republice.** V bakalářské práci byly popsány tři současné profesní organizace: **Česká asociace sester, Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester, Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů.** České sesterské spolky provádějí významnou práci na úrovni státu a EU. Sesterské profesní organizace umnožují velkému počtu všeobecných sester hájit svá práva a mluvit o svých zájmech na mezinárodní úrovni. Povědomí o spolcích pomáhá sestram zvýšit prestiž své profese. Právě zvýšení prestiže sesterské profese a upevňování postavení ve společnosti je jedním z hlavních cílů českých sdružení. Možnost rozšíření kompetencí všeobecných sester pomáhá sestram cítit větší jistotu v sobě a ve své práci a být pro lékaře nejen asistentkou, ale i partnerkou. Možnost poskytovat

vysoce kvalitní a standardizovanou ošetrovatelskou péčí zvyšuje důvěru veřejnosti v české zdravotnictví. Aktivní činnost profesních organizací všeobecných sester celkově pozitivně ovlivňuje české zdravotnictví a zejména ošetrovatelství (Plevová, 2018).

Třetím cílem je **popsat současné organizace zastupující všeobecné sestry v zahraničí**. Pro práci bylo vybráno **Rusko** a tři ruské organizace: **Ruská asociace sester, Asociace sester s vysokoškolským vzděláním, Spolek nelékařských zdravotnických organizací**. Podle teoretické analýzy jsou hlavními činnostmi a cíli ruských sesterských profesních organizací: rozvoj sesterské profese, ochrana profesních, zákonných práv a zájmů zdravotnického personálu a výměna zkušeností mezi všeobecnými sestrami.

V Rusku na rozdíl od Česka slábne prestiž sesterské profese kvůli tomu, že je sestra chápána jako asistent lékaře. V Evropě je naopak vztah mezi lékařem a všeobecnou sestrou rovnocennější. Zacházení se sestrou pouze jako s pomocníkem lékaře a domněnka lidí, že sestra je jenom střední zdravotnický personál, zasahuje do profesního rozvoje ruských sester. Neperspektivní profesní růst nelékařského zdravotnického personálu souvisí s mnoha problémy v ruském zdravotnictví, které stojí za vznikem sesterských profesních organizací a rozvojem jejich činnosti (Scherbakova, 2016).

Celkově mají české a ruské sesterské profesní organizace stejné cíle, které by měly vést k rozvoji ošetrovatelství a poskytování kvalitní ošetrovatelské péči v celé zemi. Činnosti, kterými se organizace zabývají, jsou také podobné: organizace seminářů a konferencí, řešení otázek spojených s činností, vzděláváním a povoláním sester, vydávání odborných publikací, účast na mezinárodních konferencích a spolupráce s mezinárodními organizacemi. Sesterská sdružení v Česku a Rusku mají dokonce podobné názvy. Avšak lze říct, že sesterské spolky v České republice mají víc možností pro rozvoj a rozšíření svých činností díky svému umístění a začlenění v EU. Profesní organizace všeobecných sester v ČR mají možnost ovlivňovat a zapojovat se do zdravotní politiky státu. Tím se liší od ruských sesterských spolků, které zatím, bohužel, takovou možnost nemají.

5. Návrh pro praxi

Profesionální činnost všeobecných sester by se neměla omezovat pouze na provádění každodenních manipulací na odborném pracovišti. Je důležité věnovat čas i sebevzdělávání a vlastnímu rozvoji v oblasti ošetrovatelství. Sesterská sdružení plní řadu úkolů zaměřených na posílení role všeobecných, dětských sester, porodních asistentek a jiných zdravotnických pracovníků v zdravotnickém systému. Členové sesterských organizací mají podíl na rozvoji koncepce ošetrovatelských standardů a také na definici kritérií pro vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. Členové sdružení dále organizují vzdělávací akce pro odborníky a veřejnost, pořádají semináře a konference o aktuálních otázkách ošetrovatelství. Pro profesní organizace je velmi důležité, aby mezi odborníky vzrůstal zájem o vstup do těchto organizací a tím se zvyšoval počet jejich členů.

Bylo by zajímavé studentům nelékařských zdravotnických oborů nabídnout možnost se zúčastnit některých akcí, které jsou organizovány nebo odsouhlaseny sesterskými profesními organizacemi. Tím by studenti mohli získat představu, jak konference nebo semináře sesterských profesních organizací probíhají a jaké otázky jsou zde diskutovány. To by mohlo vést ke zvýšení počtu zájemců o sesterské spolky.

Technická univerzita v Liberci, například, každoročně pořádá konferenci, která je určena zejména pro studenty a pro odborníky z řad nelékařských zdravotnických oborů. V loňském roce byla konference s názvem „Multioborová spolupráce v nelékařských zdravotnických oborech“ odsouhlasena a registrována Českou asociací sester pod číslem 295/2020 (FZS, 2020).

Na podobných konferencích mohou zástupci sesterských sdružení reprezentovat své organizace, jejich cíle a činnosti, a informovat ostatní zdravotnické pracovníky a studenty o tom, proč by měli vstupovat do nelékařských zdravotnických spolků.

6. Závěr

V každé zemi má ošetrovatelství svůj příběh a svou historii. Rozvoj ošetrovatelství ve světě probíhá už dlouhá léta a díky globalizaci, k jejímuž rozvoji došlo na začátku 70. let 20. století, má ošetrovatelství možnost aktivního vývoje v různých směrech (Krause, 2019).

Progres ošetrovatelství závisí na vývoji každé země, v některých státech se úroveň zdravotnictví a poskytované zdravotní péče výrazně zlepšuje a zvyšuje, ale v některých zemích je rozvoj ošetrovatelství minimální (Scherbakova, 2016).

Četné války, přírodní katastrofy, masové epidemie a související krizové jevy byly důležitými faktory, které přispěly k dalšímu rozvoji ošetrovatelství. Hledání nejracionálnějších forem a metod ošetrovatelské péče v krizových situacích přispělo k prohloubení vědeckého výzkumu v oblasti ošetrovatelství.

Za počátek moderního ošetrovatelství lze považovat reformy navržené Florence Nightingelovou v oblasti odborného výcviku sester, jejich činnosti, řízení ošetrovatelských služeb na základě využití speciálně vyvinutých vědeckých metod, které měly rozhodující vliv na vývoj ošetrovatelství po celém světě v následujících obdobích. K posílení sociálního a profesního statusu sestry významně přispělo také zakládání národních a mezinárodních organizací, asociací a společností v ošetrovatelství (Plevová, 2018).

V této bakalářské práci je popsána historie vzniku a současné profesní organizace všeobecných sester dvou zemí – Česka a Ruska. Každá profesní organizace zdokonaluje a rozvíjí dané povolání, zvyšuje úroveň znalostí členů organizací, poskytuje příležitost pro výměnu a rozšíření informací, podněcuje a udržuje zájem lidí a poskytuje veřejné služby. Na základě této práce teoretického charakteru lze říct, že profesní organizace všeobecných sester se zaměřují na individuální rozvoj a postavení jejich členů ve společnosti a celkový rozvoj profese. Vysokoškolské vzdělání, praxe a výzkum v ošetrovatelství se neustále mění a rozvíjí, zapojení všeobecných sester do sdružení nelékařských zdravotnických pracovníků má proto velký význam pro zlepšení zdravotní politiky státu (Plevová, 2018).

V dnešní době inspirují profesní organizace všeobecných sester zdravotníky, aby pracovali efektivně a produktivně, byli informováni o současných tendencích a metodách založených na důkazech. Dále, aby získali přehled o tom, co dělají jiní poskytovatelé zdravotní péče po celém světě v rámci inovací a rozvoje ošetrovatelské péče. Celkově lze

říct, že vstup do podobné profesní organizace poskytuje všeobecným sestřám možnost dozvídat se o aktuálních informacích z oblasti zdravotnictví ze světa, mít zdroje pro výzkum a praxe, poskytuje více možností pro karierní růst a připravuje všeobecné sestry na vykonávání jejich profese v různých prostředích a za různých okolností (Chernova, Obuchovec, 2017).

I přes poměrně dlouhou existenci sdružení všeobecných sester a cíle, kterých již bylo dosaženo, zůstává před organizacemi stále řada problémů, otázek a úkolů, na které je potřeba se zaměřit. Jde zejména o poskytování kvalitní péče a zlepšení pracovních podmínek pro zdravotnické nelékařské pracovníky. Avšak existence podobných organizací a jejich práce je nezbytná a důležitá pro rozvoj zdravotnictví každého státu.

Výstupem bakalářské práce je odborný článek připravený k publikaci v odborném periodiku, viz Příloha A.

Seznam použité literatury

ASSV. 2021. Информация о нас [Informacija o nas]. ASSV. *Asociace sester s vysokoškolským vzděláním* [online]. Moskva: ASSV, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také z: <https://nursemanager.ru/>

CHERNOVA, Olga a Tamara OBUCHOVEC. 2017. *Основы сестринского дела* [Osnovy sestřinskogo dela]. Moskva: Fenix. ISBN 978-5-222-26863-6.

ČAS. 2017. Akce České asociace sester. ČAS. *Česká asociace sester* [online]. Praha: ČAS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.cnaa.cz/akce/>

ČAS. 2017. Cíle České asociace sester. ČAS. *Česká asociace sester* [online]. Praha: ČAS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.cnaa.cz/cile/>

ČAS. 2017. Publikace České asociace sester. ČAS. *Česká asociace sester* [online]. Praha: ČAS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.cnaa.cz/publikace-cas/>

ČESKO. 2004. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ. Věstník částky 9 ze září 2004. Metodické opatření – Koncepce ošetrovatelství. In: *Věstník Ministerstva zdravotnictví České republiky*. 2004, částka 9, s. 2-8.

ČESKO. 2004. Zákon č. 96 ze dne 4. února o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 30, s. 1452-1479. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

ČESKO. 2010. Nařízení vlády č. 31 ze dne 11. ledna o oborech specializačního vzdělávání a označení odbornosti zdravotnických pracovníků se specializovanou způsobilostí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 10, s. 338-360. ISSN 1211-1244.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-31>

ČESKO. 2011. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 131, s. 4730-4801. ISSN 1211-1244.

Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>

ČESKO. 2017. Zákon č. 201 ze dne 8. června 2017, kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 72, s. 2065-2084.

ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-201>

DI CARA, Veronika. 2018. Sestry z Evropy jednaly z Bruselu o aktuálních problémech v ošetrovatelství. *Florence*. **14**(3), 26-27. ISSN 1801-464X.

EFN. 2021. History. EFN. *European Federation of Nurses* [online]. Belgie: EFN, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také: http://www.efnweb.be/?page_id=766

FZS, 2020. Konference a semináře. XII. Liberecká konference nelékařských oborů a XIII. Studentská vědecká konference. *Fakulta zdravotnických studií* [online].

Liberec: FZS, [cit. 2021-07-13]. Dostupné také z: <https://www.fzs.tul.cz/veda-a-vyzkum/konference-a-seminare/xii-liberecka-konference-nelekarskych-oboru-a-xiii-studentska-vedecka-konference>

ICN. 2021. Who we are: ICN Mission, Vision, Constitution and Strategic Plan. ICN. *International Council of Nurses* [online]. Ženeva: ICN, [cit. 2021-02-02].

Dostupné také z: <https://www.icn.ch/who-we-are>

JÄGEROVÁ, Eva. 2017. Etický kodex vypracovaný mezinárodní radou sester. Mgr. Jana Koptíková. *Privátní sestra: Soukromá nadstandardní péče* [online]. Blatnice: Privátní sestra, [cit. 2021-02-02]. Dostupné také z: <http://www.privatnisestra.cz/p/kodex.pdf>

KAZIMOUR, Ivan. 2016. *Historie českého zdravotnictví*. Praha: Martin Kolářek – E-knihy jedou. ISBN 978-80-7512-593-4.

KOFF, Sondra. 2016. *Nursing in the European Union*. New Brunswick (U.S.A.): Transaction. ISBN 978-14-128-6352-0.

KOPTÍKOVÁ, Jana. 2015. Práce v zahraničí z pohledu české všeobecné sestry. *Florence*. **11**(6), 28-29. ISSN 1801–464X.

KOŤA, Jaroslav. 2017. Problémy se sociálním statusem sestry ve společnosti. In: *Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice v Motole, s. 7–13. ISBN 978-80-87347-37-9.

KRAUSE, Martin. 2019. Migrace a multikulturní společnost v České republice. Technická univerzita v Liberci. *E-learning* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, [cit. 2021-05-01]. Dostupné také z: <https://elearning.tul.cz/course/view.php?id=5656>

KROCOVÁ, Jitka et al. 2018. Postoj sester k profesi a jejich motivace k dalšímu vzdělávání. *Florence*. **14**(4), 18-20. ISSN 1801–464X.

KŘIVKOVÁ, Jana a Stanislava REICHERTOVÁ. 2015. Kompetence sester v Evropské unii. In: *Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice v Motole, s. 180–186. ISBN 978-80-873-4720-1.

MATVEIČIK, Tatiana a Evgenii TISCHENKO. 2016. *Теория сестринского дела* [Teorija sestřinskogo dela]. Minsk: вышэйшая школа. ISBN 978-985-06-2245-7.

MZČR. 2021. Informace k Pilotnímu projektu „Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a z Indie“. MZČR. Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. Praha: MZČR, [cit. 2021-07-20].

Dostupné také z: <https://www.mzcr.cz/informace-k-pilotnimu-projektu-zvlastni-postupy-pro-vysoce-kvalifikovane-zamestnance-z-ukrajiny-a-z-indie/>

NCO NZO. 2021. O nás. NCO NZO. *Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů* [online]. Brno: NCO NZO, [cit. 2021-01-12].

Dostupné také z: <https://www.nconzo.cz/cs/organizacni-struktura-nconzo/vedeni-centra>

NCO NZO. 2021. Nabídka akcí. NCO NZO. *Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů* [online]. Brno: NCO NZO, [cit. 2021-01-12].

Dostupné také z: <https://www.nconzo.cz/cs/nabidka-akci>

NZIP. 2021. Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. NZIP. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, [cit.2021-01-12].

Dostupné také z: <https://www.nzip.cz/clanek/98-narodni-centrum-oseetrovatelstvi-a-nelékarskych-zdravotnickych-oboru-nco-nzo>

PLEVOVÁ, Ilona et al. 2018. *Ošetrovatelství I*. 2. vyd. Praha: Grada.

ISBN 978-80-271-0888-6.

PODRAZILOVA, Petra et al. 2016. *Teorie ošetrovatelství: (skripta pro bakalářské studijní obory)*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7494-297-6.

RAEVE DE, P. 2016. EFN vyjádřila podporu českým sestřím: odpověď Evropské federace sester ze dne 2. listopadu 2016 na dopis zaslaný POUZP. Florence. *Florence: odborný časopis pro nelékařské zdravotnické pracovníky* [online]. Praha: Care Comm, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také z: <https://www.florence.cz/zpravodajstvi/aktuality/efn-vyjadrila-podporu-ceskym-sestram/>

RAS. 2020. Информация о нас [Informacija o nas]. RAS. *Ruská asociace všeobecných sester* [online]. Moskva: RAS, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také z: <https://medsestre.ru/>

SCHERBAKOVA, Natalia. 2016. *Участие медицинских сестер в деятельности сестринских профессиональных организаций* [Učastie medicinských sester v dejatelnosti sestřinských profesionálních organizací]. Moskva, 2016. Bakalářská práce. První Moskevská státní lékařská univerzita jm. Sečenova, Fakulta vyššího vzdělávání v oboru ošetrovatelství a sociální práce, Katedra ošetrovatelství a managementu sociální práce. Dostupné také z:

<https://www.sechenov.ru/upload/iblock/323/323287ac9c065ae67e367c2e6b69b417.pdf>

SNPO. 2018. Задачи союза [Zadachi sojuza]. SNPO. *Spolek nelékařských zdravotnických organizací* [online]. Moskva: SNPO, [cit. 2021-02-01].

Dostupné také z: <https://xn--11aecg.xn--p1ai/zadachi-soyuza>

SNPO. 2021. План работы на 2021 год [Plan raboty na 2021 god]. SNPO. *Spolek nelékařských zdravotnických organizací* [online]. Moskva: SNPO, [cit. 2021-02-01].

Dostupné také z: <https://xn--11aecg.xn--p1ai/wp-content/themes/powerclub-lite/banner/Plan-2021.pdf>

SRIBNAIA, Anna. 2017. *Сестры милосердия в годы Первой мировой войны* [Sestry miloserdija v gody Pervoj mirovoj vojny]. Moskva: PSTGU. ISBN 978-5-7429-1123-4.

STRNADOVÁ, Alice. 2018. Vyšší kompetence sester vyžadují lepší ohodnocení a patřičné vzdělání. *Zdravotnické noviny*. 67(37), 4-5. ISSN 0044-1996.

STTI. 2021. Sigma Organizational Fact Sheet. STTI. *Sigma Theta Tau International Honor Society of Nursing* [online]. Indianapolis: STTI, [cit. 2021-02-01].

Dostupné také z: <https://www.sigmanursing.org/why-sigma/about-sigma>

SVVS. 2021. Co děláme. SVVS. *Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. České Budějovice: SVVS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.svvs.cz/codelame>

SVVS. 2021. Kdo jsme. SVVS. *Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. České Budějovice: SVVS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.svvs.cz/>

SVVS. 2021. Plenum. SVVS. *Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. České Budějovice: SVVS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.svvs.cz/plenum-2>

ŠOCHMANOVÁ, Martina. 2015. České zdravotnictví a postavení nelékařů. *In: Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice v Motole, s. 7.

ISBN 978-80-873-4720-1.

ŠPIRUDOVÁ, Lenka. 2015. *Doprovázení v ošetřovatelství 2: doprovázení sester sestrami, mentorování, adaptační proces, supervize*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5711-7.

ZVONÍČKOVÁ, M., H. SVOBODOVÁ a F. VLČEK. 2015. Rozšiřování rolí nelékařských zdravotnických pracovníků v ČR a ve vybraných evropských zemích. *In: Cesta k modernímu ošetřovatelství*. Praha: Fakultní nemocnice, s. 14-18.

ISBN 978-80-873-4720-1.

Seznam příloh

Příloha A článek

Příloha A Článek

Profesní organizace všeobecných sester v České republice a zahraničí

Olga Poplavská¹, Mgr. Kateřina Prstková¹

¹Technická univerzita v Liberci, Fakulta zdravotnických studií

Souhrn

Článek se věnuje historii vzniku sesterských profesních organizací v České republice a Rusku, popisuje rozvoj ošetrovatelství, který předcházel vzniku sesterských spolků již od 10. století. V článku jsou také stručně popsány současné profesní organizace, které zastupují všeobecné sestry v ČR a Rusku, jejich cíle a činnosti. Při zpracování článku byly použity metody analýza, syntéza a review.

Klíčová slova: historie ošetrovatelství, sesterské profesní spolky v Česku, sesterské profesní spolky v Rusku, významné osobnosti ošetrovatelství

Professional nursing organizations in the Czech Republic and abroad

Summary

This article deals with the history of the formation of sister professional organizations in the Czech Republic and Russia, describes the development of nursing, which preceded the formation of sister associations since the 10th century. The article also briefly describes the current professional organizations that represent nurses in the Czech Republic and Russia, their goals and activities. Methods of analysis, synthesis and review were used in the article.

Keywords: history, professional nursing organization in the Czech Republic, professional nursing organizations in the Russia, nursing personage

Úvod

Ošetrovatelství je vědní obor, který se zaměřuje na péči o zdraví člověka; zabývá se biologickými, psychologickými a sociálními potřebami nemocného člověka. Poskytování ošetrovatelské péče nemá žádná omezení ohledně národnosti nebo rasy, náboženství, barvy pleti, věku, pohlaví, politického nebo sociálního postavení (Plevová, 2018).

Je zřejmé, že zdravotní péče je nejdůležitější sociální strukturou v životě jednotlivých osob a jakéhokoli sociálního společenství v podobě státu. Kvůli rychlému rozvoji zdravotnického systému v dnešní době pracovní podmínky se mění a sestry i jiný nelékařský a lékařský personál je nucen pracovat v nestabilních a občas nekomfortních poměrech. Zavedení nového systému ukládá sestrám další povinnosti, které se projevují zvýšenou osobní odpovědností za kvalitu, znalosti a dovednosti. V těchto podmínkách vzniká potřeba podpory – někoho, kdo bude koordinovat, zastupovat a podporovat zdravotnický personál ve všech fázích. Právě tuto podporu představují profesní organizace všeobecných sester (Plevová, 2018).

Metodika

Při zpracování článku byly použity následující metody – analýza a syntéza relevantních zdrojů, studium písemných dokumentů a review.

Historie vzniku profesních organizace všeobecných sester v České republice

V Českých zemích již od 10. století existovala dobrovolná sdružení lidí zabývajících se péčí o nemocné a zraněné. Za zakladatelku českého ošetrovatelství je považována **Anežka Přemyslovna** (1211–1282, sestra krále Václava II.). Od 13. století se aktivně začaly otevírat malé špitály. V roce 1233 byl otevřen špitál sv. Františka z Assisi, poblíž kterého pak vznikly dva kláštery – mužský a ženský později i nemocnice pro poskytování péče nemocným. Při špitálech vznikala sdružení milosrdných bratrů, kteří se starali a poskytovali nemocným základní ošetrovatelskou péči (Plevová, 2018).

Od 17. století se v Česku začalo šířit vzdělání v oblastí ošetrovatelství. V roce 1623 začala na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze, která byla jednou z prvních čtyř fakult, výuka zaměřená na základy ošetrovatelské péče. **Václav Joachim Vrabec** (1740–1805) byl první, kdo začal přednášet o základních potřebách nemocných (hygiena, strava) a o způsobech uspokojování potřeb pacienta; o podávání léků a o procedurách, které by ošetrovatelé měli umět provádět. Výuka byla určena pouze pro muže (Kazimour, 2016).

Marie Riegrová (1833–1891) byla první, kdo se zaměřil na změnu situace ve zdravotnictví v Českých zemích pro ženy. Riegrová přemýšlela o založení spolku, který by mohl naučit ženy základním věcem v ošetrovatelské péči: úklid a hygienu, šití prádla a základy etiky. Tak v roce 1871 v Praze byl založen spolek spisovatelkou **Karolínou Světlou** (1830–1899) s názvem „Ženský výrobní spolek“ Cílem spolku byla emancipace žen a rozšíření jejich možnosti vzdělávat se a zaopatřit se (Kazimour, 2016).

Od konce 19. až do počátku 21. století prochází ošetrovatelství obdobím největšího rozvoje a je érou nejvýznamnějších změn. Postavení žen se ve společnosti začalo radikálně měnit, měnily se i normy pro zdravotnictví a ošetrovatelské vzdělání. Díky podpoře prvního prezidenta **Tomáše Garrigue Masaryka** (1850–1937) a jeho dcery **Alice Masarykové** (1879–1966) se v Česku začalo rozvíjet ošetrovatelství a vznikl **Český červený kříž** (Kazimour, 2016).

Plevová (2018) uvádí, že ošetrovatelství bylo uznáno jako profese mající svoji kompetenci v rámci zdravotní péče. Sestry a porodní asistentky začaly vystupovat jako nositelky ošetrovatelství, které mohou edukovat pacienty různých národností a náboženství. Vznikla potřeba formování organizací pro sdružování zdravotníků s obdobnými cíli pro reprezentaci oboru ošetrovatelství a zajištění jistoty pracovníkům dané profese, že jejich zájmy budou hájeny a zastupovány (Plevová, 2018).

V roce 1921 vznikl **Spolek absolventek školy ošetrovatelské**, který založilo devět absolventek ošetrovatelské školy v Praze, která vznikla v roce 1874. Spolek se zabýval zlepšením postavení sester a úpravou sociálních a pracovních podmínek sester. V roce 1928 byl spolek přejmenován na **Spolek diplomovaných sester**. Během druhé světové války (1939–1945) se rozvoj ošetrovatelství v Česku zastavil, kvůli čemuž byl Spolek diplomovaných sester vynucen svou činností přerušit. Po skončení války byla činnost Spolku diplomovaných sester obnovena (Podrazilová et al, 2016).

V roce 1973 byla založena nová sesterská profesní organizace, která se nazývala „**Československá společnost sester**“, a sdružovala dvě národní sesterské organizace – slovenskou a českou (Podrazilová et al, 2016). Díky vzniku tohoto spolku v Česku odstartovala nová epocha ošetrovatelství. Obor se začal aktivně rozvíjet, dochází k jeho transformaci v oblastech praxe a vzdělávání a ke vzniku nových sesterských profesních organizací. Všeobecné sestry získaly možnost dosáhnout vysokoškolského vzdělání, obhajovat svoje zájmy a příležitost zvýšit prestiž své profese.

Současné profesní organizace všeobecných sester v České republice

Všechny existující profesní organizace všeobecných sester v Česku si kladou cíle, které by měly ovlivnit rozvoj ošetrovatelství, zlepšit kvalitu poskytované ošetrovatelské péče a zajistit zdravotníkům jistotu v této profesi (Plevová, 2018).

Česká asociace sester je největší sesterskou profesní organizací v České republice. Byla zaregistrována 5. května 1990 a zaměřuje se nejen na všeobecné sestry, ale i na ostatní nelékařské zdravotnické pracovníky: porodní asistentky, zdravotnické záchranáře, zdravotně sociální pracovníky. Prezidentkou je **PhDr. Martina Šochmanová, MBA**. **Sídlo České asociace sester se nachází v Praze** (Podrazilová et al, 2016).

- **Cíle České asociace sester (ČAS, 2017):**

1. podpora a realizace ošetrovatelského výzkumu a vědeckých projektů pro rozvoj oboru a zlepšení poskytované péče,
2. spolupráce s mezinárodními profesními organizacemi pro možnost volného pohybu pracovní síly v rámci Evropské unie i mimo ni,
3. posílení a rozšíření kompetencí zdravotnických pracovníků.

Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester je jednou z nejnovějších profesních organizací nelékařských zdravotnických pracovníků. SVVS vznikl 15. září 2016 v **Českých Budějovicích** a je to nepolitická, nezisková, dobrovolná organizace sdružující vysokoškolské studenty v oboru ošetrovatelství a vysokoškolsky vzdělané sestry (Plevová, 2018). Spolek má své prezidium, nejvyšším orgánem spolku je plénum, který se skládá

ze všech členů spolku. Od roku 2017 je prezidentkou vysokoškolského spolku je **Mgr. Jana Maňhalová, Ph.D.** (SVVS, 2021).

- **Cíle Spolku vysokoškolsky vzdělaných sester** (SVVS, 2021):

1. podporovat a rozvíjet ošetrovatelství jako vědní obor v České republice,
2. rozvíjet vysokoškolské vzdělání v oboru ošetrovatelství v České republice,
3. sdružovat studenty a absolventy s vysokoškolským vzděláním v ošetrovatelských studijních programech.

V roce 1960 byl v **Brně** založen **Institut pro další vzdělávání zdravotnických pracovníků**, díky rychlému rozvoji ošetrovatelství a ošetrovatelských profesí a specializací. Institut byl v roce 2003 přejmenován a na **Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů** (dále NCO NZO). Zřizovatelem NCO NZO je **Ministerstvo zdravotnictví České republiky**. Ředitelem centra je **PharmDr. Jan Šaloun**. NCO NZO založil **Národní registr zdravotnických pracovníků**, který poskytuje možnost všeobecným sestřám a zdravotnickým službám získat potřebnou informaci a reprezentovat informace o sobě (NCO NZO, 2021).

- **Cíle NCO NZO** (NZIP, 2021):

1. zvýšení odborné a etické úrovně zdravotnických pracovníků,
2. realizace vzdělávacích akcí pro zdravotnické odborníky a veřejnost (odborné konference a semináře),
3. rozvoj celoživotního vzdělávání (organizace kvalifikačních a certifikovaných kurzů, odborných stáží).

Historie vzniku profesních organizace všeobecných sester v Rusku

Jedna z prvních zmínek o ústavním zdravotnickém zařízení v Rusku je spojena se jménem **kněžny Olgy** (920–969), která v 10. století založila špitál, ve kterém se ženy staraly o nemocné. Od 11. až do 18. století byla činnost žen v nemocnici přerušena a ženy přestaly být zapojeny do nemocniční péče. Až se začátkem vládnutí **Petra I** (1672–1725) byly zahájeny některé změny – v roce 1715 byl na příkaz Petra I. založen vzdělávací domov pro sirotky, kde začaly sloužit i ženy (Chernova, Obuchovec, 2017).

Velkou roli v rozvoji ruského ošetrovatelství sehrála **kněžna Maria Fjodorovna** (1759–1828), která v roce 1803 nechala postavit v Moskvě a Petrohradě přístřeší pro vdovy, které zůstaly bez prostředků k živobytí. Až v roce 1813 bylo přijato rozhodnutí o zapojení vdov do výpomoci při výchově sirotků a do práce ošetrovatelek v Mariinské nemocnici pro chudé. V roce 1818 byl založen ústav „**Soucitných vdov**“, kde se ženy začaly připravovat na ošetrovatelskou práci (Matviechik, Thichenko, 2016).

Během **Krymské války** (1853–1856) byl nedostatek zdravotnického personálu obzvláště akutní. V roce 1854 bylo v Petrohradě založeno společenství Svatého kříže milosrdných sester, které mělo za cíl pomáhat ruské armádě v ošetření zraněných a celkově poskytovat ošetrovatelskou péči. Činnost milosrdných sester řídil **Nikolaj Pirogov** (1810–1881), ruský vědec, lékař a pedagog (Chernova, Obuchovec, 2017).

V roce 1909 **velkokněžna Elizaveta Fjodorovna** (Svatá Alžběta Ruská, 1864–1918) založila Společenství milosrdných sester. Existence Společenství milosrdných sester byla pozoruhodným příkladem sebeobětování, ženy tímto prokázaly, že si zaslouží mít stejná práva jako muži. Počet žen, které měly zájem o profesi zdravotních sester, neustále rostl. V mnoha velkých městech byly organizovány kurzy pro zdravotní sestry, ve kterých přednášeli a vedli praktická cvičení chirurgové a jiní zdravotničtí odborníci. V té době byla práce sester velmi dobře placena a jejich postavení by se dalo přirovnat k postavení kapitána nebo majora v ruské armádě (Sribnaia, 2017).

Současné profesní organizace všeobecných sester v Rusku

Ruská asociace sester byla založena v roce 1992 z iniciativy zdravotních sester a Ministerstva zdravotnictví v Rusku v **Moskvě**. Od roku 1992 až do dnešního dne je prezidentkou **Valentina Sarkisova** (Chernova, Obuchovec, 2017). K roku 2021 sdružuje Ruská asociace sester více než **150 000 profesionálů ze 43 regionů země**. Členy sdružení jsou zdravotní sestry, porodní asistentky, zdravotničtí laboranti a další osoby se zájmem o rozvoj ošetrovatelství (RAS, 2020).

- **Cíle Ruské asociace sester** (RAS, 2020):

1. rozvoj ošetrovatelství jako vědní disciplíny a rozvoj výzkumu v ošetrovatelství,
2. ochrana práv a zájmů nelékařských zdravotnických pracovníků,

3. vytváření profesionálních standardů pro ošetrovatelskou péči.

Asociace sester s vysokoškolským vzděláním byla založena v roce 2010. Prezidentkou je od roku 2010 až do současnosti **Anastasiia Gaževa**. Organizace vznikla z iniciativy pracovníků Katedry ošetrovatelského vzdělávání Univerzity Sečenova v **Moskvě**. Profesní organizace sdružuje všeobecné sestry a studenty oboru ošetrovatelství (ASVV, 2021).

• **Cíle Asociace sester s vysokoškolským vzděláním** (ASVV, 2021):

1. podpora prestiže profese zdravotnických sester s vysokoškolským vzděláním,
2. výchova mladých odborníků v oboru ošetrovatelství v souladu s morální i profesní etikou,
3. účast na tvorbě státní politiky v oblasti rozvoje ošetrovatelství v Rusku.

Spolek nelékařských profesních organizací byl založen v roce 2015 jako důležitý zdroj pro zlepšení činnosti specialistů s vyšším a středním zdravotnickým a farmaceutickým vzděláním a pro zlepšení kvality a dostupnosti ošetrovatelské péče pro veřejnost. Prezidentkou je **Irina Levina**, spolek **sídlí v Moskvě**. Spolek nelékařských profesních organizací sdružuje národní profesní organizace – více než 110 tisíc zdravotnických pracovníků z více než 20 regionů Ruska (Chernova, Obuchovec, 2017).

• **Cíle spolku nelékařských profesních organizací** (SNPO, 2018):

1. zdokonalování praktické činnosti zdravotnického personálu,
2. studium, zobecnění a šíření nejlepších regionálních zkušeností,
3. vytvoření systému nezávislého hodnocení kvality zdravotnického vzdělání a kvalifikace v procesu odborné akreditace.

Diskuze

V Rusku na rozdíl od Česka slábne prestiž sesterské profese kvůli tomu, že je sestra chápána jako asistent lékaře. V Evropě je naopak vztah mezi lékařem a všeobecnou sestrou rovnocennější. Zacházení se sestrou pouze jako s pomocníkem lékaře a domněnka lidí, že sestra je jenom střední zdravotnický personál, zasahuje do profesního rozvoje ruských sester.

Neperspektivní profesní růst nelékařského zdravotnického personálu souvisí s mnoha problémy v ruském zdravotnictví, které stojí za vznikem sesterských profesních organizací a rozvojem jejich činnosti (Scherbakova, 2016).

Celkově mají české a ruské sesterské profesní organizace stejně cíle, které by měly vést k rozvoji ošetřovatelství a poskytování kvalitní zdravotnické péči v celé zemi. Sesterská sdružení v Česku a Rusku mají dokonce podobné názvy. Avšak lze říct, že sesterské spolky v České republice mají víc možností pro rozvoj a rozšíření svých činností díky svému umístění a začlenění v EU. Profesní organizace všeobecných sester v ČR mají možnost ovlivňovat a zapojovat se do zdravotní politiky státu. Tím se liší od ruských sesterských spolku, které zatím, bohužel, takovou možnost nemají.

Závěr

V každé zemi má ošetřovatelství svůj příběh a svou historii. Rozvoj ošetřovatelství ve světě probíhá už dlouhá léta a díky globalizaci, k jejímuž rozvoji došlo na začátku 70. let 20. století, má ošetřovatelství možnost aktivního vývoje v různých směrech (Krause, 2019).

Četné války, přírodní katastrofy, masové epidemie a související krizové jevy byly důležitými faktory, které přispěly k dalšímu rozvoji ošetřovatelství. Hledání nejracionálnějších forem a metod ošetřovatelské péče v krizových situacích přispělo k prohloubení vědeckého výzkumu v oblasti ošetřovatelství. Vysokoškolské vzdělání, praxe a výzkum v ošetřovatelství se neustále mění a rozvíjí, zapojení všeobecných sester do sdružení nelékařských zdravotnických pracovníků má proto velký význam pro zlepšení zdravotní politiky státu (Plevová, 2018).

V tomto článku je stručně popsána historie vzniku a současné profesní organizace všeobecných sester dvou zemí – Česka a Ruska. I přes poměrně dlouhou existenci sdružení všeobecných sester a cíle, kterých již bylo dosaženo, zůstává před organizacemi stále řada problémů, otázek a úkolů, na které je potřeba se zaměřit. Jde zejména o poskytování kvalitní péče a zlepšení pracovních podmínek pro zdravotnické nelékařské pracovníky. Avšak existence podobných organizací a jejich práce je nezbytná a důležitá pro rozvoj zdravotnictví každého státu.

Seznam použité literatury

CHERNOVA, Olga a Tamara OBUCHOVEC. 2017. *Основы сестринского дела* [Osnovy sestřinskogo dela]. Moskva: Fenix. ISBN 978-5-222-26863-6.

ČAS. 2017. Cíle České asociace sester. ČAS. *Česká asociace sester* [online]. Praha: ČAS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.cnna.cz/cile/>

KAZIMOUR, Ivan. 2016. *Historie českého zdravotnictví*. Praha: Martin Kolářek – E-knihy jedou. ISBN 978-80-7512-593-4.

KRAUSE, Martin. 2019. Migrace a multikulturní společnost v České republice. Technická univerzita v Liberci. *E-learning* [online]. Liberec: Technická univerzita v Liberci, [cit. 2021-05-01]. Dostupné také z: <https://elearning.tul.cz/course/view.php?id=5656>

MATVEIČIK, Tatiana a Evgenii TISCHENKO. 2016. *Теория сестринского дела* [Teorija sestřinskogo dela]. Minsk: вышэйшая школа. ISBN 978-985-06-2245-7.

NCO NZO. 2021. O nás. NCO NZO. *Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů* [online]. Brno: NCO NZO, [cit. 2021-01-12].

Dostupné také z: <https://www.nconzo.cz/cs/organizacni-struktura-nconzo/vedeni-centra>

NZIP. 2021. Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. NZIP. *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, [cit.2021-01-12].

Dostupné také z: <https://www.nzip.cz/clanek/98-narodni-centrum-osetrovatelstvi-a-nelekarskych-zdravotnickych-oboru-nco-nzo>

PLEVOVÁ, Ilona et al. 2018. *Ošetrovatelství I*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0888-6.

PODRAZILOVA, Petra et al. 2016. *Teorie ošetrovatelství: (skripta pro bakalářské studijní obory)*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7494-297-6.

RAS. 2020. Информация о нас [Informacija o nas]. RAS. *Ruská asociace všeobecných sester* [online]. Moskva: RAS, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také z: <https://medsestre.ru/>

SCHERBAKOVA, Natalia. 2016. *Участие медицинских сестер в деятельности сестринских профессиональных организаций* [Učastie medicinskih sester v dejatel'nosti sestrinskih professional'nyh organizacij]. Moskva, 2016. Bakalářská práce. První Moskevská státní lékařská univerzita jim. Sečenova, Fakulta vyššího vzdělávání v oboru ošetrovatelství a sociální práce, Katedra ošetrovatelství a managementu sociální práce. Dostupné také z: <https://www.sechenov.ru/upload/iblock/323/323287ac9c065ae67e367c2e6b69b417.pdf>

SNPO. 2018. Задачи союза [Zadači sojuza]. SNPO. *Spolek nelékařských zdravotnických organizací* [online]. Moskva: SNPO, [cit. 2021-02-01]. Dostupné také z: <https://xn--11aecg.xn--p1ai/zadachi-soyuza>

SRIBNAIA, Anna. 2017. *Сестры милосердия в годы Первой мировой войны* [Sestry miloserdija v gody Pervoj mirovoj vojny]. Moskva: PSTGU. ISBN 978-5-7429-1123-4.

SVVS. 2021. Kdo jsme. SVVS. *Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. České Budějovice: SVVS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.svvs.cz/>

SVVS. 2021. Plenum. SVVS. *Spolek vysokoškolsky vzdělaných sester* [online]. České Budějovice: SVVS, [cit. 2021-01-12]. Dostupné také z: <https://www.svvs.cz/plenum-2>